

Manual för ISBN-användare

Innehållsförteckning

Förord till 5:e upplagan.....	4
1. Bakgrund.....	6
2. Fördelar med ISBN.....	7
3. ISBN:s funktion och omfattning.....	7
4. ISBN:s uppbyggnad.....	9
4.1 Prefixelementet.....	9
4.2 Områdesbeteckning eller element för registreringsgrupp.....	9
4.3 Förlagsbeteckning eller element för förlag	10
4.4 Titelbeteckning eller titelelement.....	10
4.5 Kontrollsiffra.....	10
4.6 Fördelning/spridning av siffrorna inom ISBN.....	11
5. Användning av ISBN	16
5.1 Allmänt.....	16
5.2 Förändringar i publikationer.....	16
5.3 Faksimila omtryck.....	16
5.4 Publikationer i olika produktformer.....	16
5.5 Lösbladspublikationer.....	16
5.6 Flerbandsverk.....	16
5.7 Backlist.....	17
5.8 Samverkan mellan förlag.....	17
5.9 Publikationer sålda eller distribuerade av agenter.....	17
5.10 En utgivare förvärvar en annan.....	17
5.11 Förvärv av ett komplett lager och publiceringsrättigheter	17
5.12 Utgivare med mer än en utgivningsort.....	18
5.13 Register över ISBN och medföljande metadata.....	18
5.14 ISBN kan aldrig återanvändas.....	19
6. ISBN till elektroniska publikationer och undervisnings/instruktiv mjukvara....	19
6.1 Elektroniska publikationer för vilka ISBN är tillämpligt.....	19
6.2 Mjukvaruprodukter för vilka ISBN är tillämpligt.....	20
6.3 Principer för tilldelning av ISBN till elektroniska publikationer och mjukvaruprodukter.....	20
7. ISBN för print-on-demandpublikationer.....	20
8. Placering och exponering av ISBN på publikationer.....	21
8.1 Allmänt.....	21
8.2 ISBN i streckodsform.....	22
8.3 Femsiffrig tilläggskod.....	23

8.4 Tillhandahålla EAN.UCC-streckkod för ISBN – instruktioner för streckodsleverantörer.....	23
8.5 Algoritm för generandet av ISBN och EAN.UCC-streckkoden.....	24
9. Administration av ISBN-systemet.....	24
9.1 Allmänt.....	24
9.2 Den internationella administrationen.....	24
9.3 ISBN-kontoren.....	25
9.4 Förlagsadministration.....	25
10. Icke-deltagande utgivare.....	26
11. Praktisk användning av ISBN.....	26
12. ISBN och EAN.....	28
13. ISBN och andra identifikatorer.....	28
13.1 DOI.....	28
13.2 GTIN.....	29
13.3 Identifikatorer på Internet: URN.....	29
13.4 ISAN och V-ISAN.....	30
13.5 ISMN.....	32
13.6 ISRC.....	32
13.7 ISSN.....	33
13.8 ISTC.....	33
13.9 ISWC.....	34
14. ONIX.....	35
15. Publikationer.....	35
FAQ – Vanliga frågor om ISBN-systemet	37
Utdrag ur <i>Guidelines for the implementation of 13-digit ISBNs</i>.....	42
Systemutveckling – en internationell vägledning.....	48

Förord till 5:e upplagan

Det internationella standardboknumret, ISBN, har varit en anmärkningsvärd framgång sedan starten av ”Standard Book Number” (SBN) 1968 i Storbritannien. Inom ett år förändrades numret till International SBN och utökades från ett nio-siffrigt till ett tio-siffrigt nummer. Alltsedan ISBN godkänts som ISO standard 2108, 1970, har ansvaret för den internationella samordningen legat på den internationella ISBN-agenturen, en enhet inom *Staatsbibliothek zu Berlin*. I dagsläget¹ är 166 länder medlemmar i ISBN-systemet.

Framgången med ISBN, tillsammans med utvecklingen och populariteten av elektroniska publikationer, gav anledning att se över kapaciteten av det nuvarande ISBN-systemet i dess tio-siffriga form. Det bestämdes att revidera standarden genom att använda EAN²/Bookland-versionen av numret som den nya tretton-siffriga identifikatorn för att säkra framtida tillgång på ISBN. Flera alternativa förslag analyserades, men detta bedömdes vara det mest lämpliga med tanke på att bokbranschens aktörer redan var förtrodda med streckodsformen av ett ISBN. Dessutom förklarade sig det internationella kontoret för streckodsstandarder, EAN/UCC, redo att skaffa ytterligare tresiffriga EAN-prefix, vilket effektivt skulle säkra den framtida kapaciteten av systemet.

Under arbetet med revisionen gavs det tillfälle att undersöka och åter fastställa i vilken utsträckning olika typer av material är relevant för identifikation med hjälp av ISBN. Den nya standarden gör det möjligt att tilldela både kapitel ur publikationer och artiklar som gjorts tillgängliga separat ISBN. Manualen inkluderar också en utförlig FAQ-del (Frequently Asked Questions – *Vanliga frågor om ISBN-systemet*) vars syfte är att hjälpa användaren till en korrekt användning av nummersystemet samt att ge vägledning inför genomförandet av 13-siffriga ISBN. För att underlätta för ONIX-användare är ett avsnitt ägnat åt kärnmetadata för ISBN. Därtill, för att skapa en stadig grund för framtiden har ISBN utformats som en medlemsbaserad organisation, finansierad genom bidrag från alla lokala kontor. Ytterligare detaljer om den nya ledningsstrukturen kommer att behandlas i separata dokument.

Manualen för ISBN-användare är den officiella kommentaren till en text av den godkända ISO-standardens; den tolkar standardens allmänna bestämmelser till konkreta riktlinjer samt ger belysande exempel. Manualen ges ut samtidigt som den nya ISO-standardens dels för att kunna hjälpa de lokala ISBN-kontoren och förlagen under övergångsperioden, fram till den 1 januari 2007, dels för att skapa en bra praxis av ISBN-systemets nya omfattning och tilldelningsprinciper. I synnerhet kommer den mera detaljerade informationen på tillämpliga produkter, elektroniska publikationer, etc. att uppskattas av användare – de är inte bundna till ett datum eller någon tidsgräns.

Den nuvarande manualen har färdigställts med hjälp av ett flertal lokala ISBN-kontor. Betydande bidrag har också kommit från ISO 2018-revisionens arbetsgrupp, under skicklig samordning av Stella Griffiths (det brittiska ISBN-kontoret). Alla som bidragit med hjälp under arbetets gång förtjänar hela ISBN-kollektivets tack.

¹ läs 2005

² Efter att manualen färdigställdes 2005 har vissa förändringar skett angående EAN. Organisationerna EAN/UCC heter numera GS1. Ny beteckning för EAN-artikelnnummer är GTIN (Global Trade Item Number). GS1:s artikelnummer för ISBN heter numera GTIN-13. Informationsbäraren, själva streckoden, behåller dock tills vidare namnet EAN-streckkod. Denna svenska översättning har inte tagit hänsyn till dessa förändringar i texten.

Självfallet kommer säkerligen smärre förändringar att göras i framtiden, under förutsättning att användningen av ISBN är dynamisk. Icke desto mindre bör manualen betraktas som en tillförlitlig guide för de kommande tio åren.

Berlin, Januari 2005

Hartmut Walravens

1. Bakgrund

Frågan om behovet och möjligheten av ett internationellt numreringsystem för böcker diskuterades för första gången på the Third International Conference on Book Market Research and Rationalisation in the Book Trade, som hölls i Berlin i november 1966.

Vid denna tidpunkt övervägde ett antal europeiska förlag och bokdistributörer att börja använda datorer för beställningar och lagerkontroll och det var tydligt att en förutsättning för ett effektivt automatiserat system var ett unikt och enkelt identifikationsnummer för en publikation.

Det system som motsvarade detta önskemål och som blev känt som ISBN-systemet (International Standard Book Number) utvecklades utifrån det boknumreringsystem som introducerades i Storbritannien 1967 av J. Whitaker & Sons Ltd., och i USA 1968 av R.R. Bowker.

Vid samma tidpunkt satte the International Organization for Standardization (ISO) Technical Committee 46 on Information and Documentation samman en arbetsgrupp för att undersöka möjligheterna att anpassa det brittiska systemet till internationellt bruk.

Åren 1968 och 1969 ägde flera möten rum mellan representanter från olika europeiska länder och från USA, och en rapport skickades runt till alla länder som tillhörde ISO.

Som ett resultat av dessa möten godkändes International Standard Book Number (ISBN) som ISO standard 2108³ år 1970. Den tredje upplagan av denna standard ersatte 1992 den andra upplagan från 1978.

Avsikten med den internationella standarden är att koordinera och standardisera den internationella användningen av ISBN som en unik identifikator för en publikation eller upplaga av en publikation utgiven av en specifik utgivare.

Den ursprungliga standarden har reviderats då böcker och bokliknande föremål börjat dyka upp i nya former av medier. Systemet används i dag i över 160 länder.

Sedan 2001 har en arbetsgrupp bestående av utnämnda delegater från nationella standardiseringsorganisationer som företräder ISBN-kontor, förlag, bokhandlare, bibliotek och systemförsäljare, utvecklat den fjärde upplagan av standarden. Denna fjärde utgåva är troligen den mest omfattande revisionen av ISBN till dags dato. Den har utökat nummerkapaciteten i systemet, specificerat de metadatan som bör tillhandahållas när ISBN tilldelas, utvecklat regler för administration och ledning av systemet samt specificerat registreringsorganet för standarden. För att uppnå dessa mål har strukturen och längden på ISBN förändrats för första gången sedan dess tillkomst.

Denna manual förklarar hur systemet fungerar och hur man går tillväga för att säkerställa att ISBN blir rätt tilldelade. Manualen ger dessutom en vägledning till övergångsfasen från den 10-siffriga strukturen till ett nytt utökat ISBN och vidare in i framtiden.

³ Tillgänglig från nationella standardiseringsorganisationer

2. Fördelar med ISBN

- ISBN är en unik internationell identifikator för monografiska publikationer; ett tilldelat nummer ersätter hanteringen av långa deskriptiva bibliografiska poster. Tid och personal sparas och kopieringsmisstag undviks.
- ISBN tillåter sammanställning och uppdatering av bokhandelslistor och bibliografiska databaser, som till exempel förteckningar över böcker som finns i tryck. Information om tillgängliga böcker kan lätt hittas.
- Beställning och distribution av böcker verkställs i huvudsak med hjälp av ISBN; detta är en snabb och effektiv metod.
- ISBN:et är maskinläsbart i formen av en 13-siffrig EAN-streckkod.
- ISBN behövs för driften av elektroniska kassasystem i bokhandeln.
- Handhavandet av rättigheter är i huvudsak baserat på ISBN.
- Lagringen av säljdata görs genom ISBN. Detta gör det möjligt att kontrollera efterfrågan på olika produkttyper och utgåvor av publikationer. Det möjliggör också jämförelser mellan olika ämnesområden och förlag.
- Nationella utlåningsrättigheter baseras i vissa länder på ISBN. Sådana system möjliggör att författare och illustratörer får betalt proportionerligt mot det antal gånger deras böcker lånas ut vid folkbibliotek.

3. ISBN:s funktion och omfattning

ISBN-systemet finns i över 160 länder i hela världen. ISBN är en kort och tydlig identifikator som är potentiellt maskinläsbar. Det är en unik beteckning för en specifik monografisk publikation och ska därför knytas till den i ett tidigt stadium i produktionen. ISBN är ett nödvändigt instrument i produktion, distribution, säljanalys och lagersystem för bibliografiska data i bokhandeln, och är dessutom en viktig del av bibliotekens informationshantering.

När ett annat numreringsystem är tillämpligt för en produkt, som exempelvis ISSN för fortlöpande resurser och pågående integrerande resurser och ISMN för tryckt musik, måste dessa system användas. Sådana identifikatorer används, om lämpligt, i anslutning till ISBN (se även kapitel 13.1). Ytterligare information om andra identifikatorer finns i kapitel 13.

ISBN tilldelas monografiska publikationer och vissa typer av tillhörande produkter som är tillgängliga för allmänheten, oavsett om dessa är tillgängliga gratis eller är till försäljning. Därutöver kan enstaka avsnitt som görs tillgängliga separat också använda ISBN som identifikator. Som exempel kan nämnas kapitel ur monografiska publikationer, enstaka tidskriftshäften eller artiklar från en fortlöpande resurs. Med tanke på de varierande typer av media som finns tillgängliga har det ingen betydelse i vilken fysisk form innehållet är dokumenterat och distribuerat; emellertid ska varje produktform identifieras separat.

Exempel på typer av monografier som ska tilldelas ISBN:

- Tryckta böcker och broschyrer
- Punktskriftspublikationer
- Publikationer som inte är avsedda att uppdateras kontinuerligt eller fortsättas på obestämd tid
- Enstaka artiklar⁴ eller tidskriftshäften ur en bestämd fortlöpande resurs (men inte den fortlöpande resursen i sin helhet)
- Kartor
- Utbildnings-/instruktionsfilmer, videor och diabilder
- Ljudböcker på kassett, CD eller DVD (talböcker)
- Elektroniska publikationer antingen på fysiska bärare (som exempelvis maskinläsbara band, disketter, eller CD-rom) eller på Internet
- Digitaliserade kopior av tryckta monografiska publikationer
- Mikrofilmpublicationer
- Utbildnings- eller instruktionsmjukvara
- Blandade typer av mediapublikationer (där den viktigaste beståndsdelen är textbaserad)

Exempel på typer av material som inte ska tilldelas ISBN:

- Fortlöpande resurser⁵ behandlade i sin helhet som bibliografiska enheter (individuella tidskriftshäften kan ha ett ISBN)
- Abstrakta enheter⁶ som exempelvis textuella arbeten eller andra yttringar av intellektuellt eller konstnärligt innehåll
- Tryckt material av efemär karaktär, som exempelvis reklam
- Tryckt musik (noter)
- Konsttryck och konstmappar utan titelsida och text
- Personliga dokument (som exempelvis en elektronisk curriculum vitae eller personlig profil)
- Gratulationskort
- Musikinspelningar
- Programvara som är ämnad för allt annat utom utbildning eller instruktion
- Elektroniska nyhetstavlor (bulletin boards)
- E-post och annan elektronisk korrespondens
- Spel

För ytterligare information samt förtydligande om huruvida en speciell typ av produkt kan tilldelas ISBN, var god kontakta din lokala ISBN-central.

⁴ När enstaka artiklar görs tillgängliga separat av en utgivare, räknas de som monografiska publikationer och ska tilldelas ISBN. Detta gäller inte fallet med särtrycksexemplar, vilka är beställda av författaren/na till artikeln för egna distributionssyften.

⁵ En publikation som ges ut över tid och som inte har ett fastställt slut. En sådan publikation är vanligen utgiven i fortlöpande eller integrerande resurser, vilka oftast har en numerisk eller kronologisk beteckning. Typiska exempel är seriella publikationer som dagstidningar, tidskrifter och rapportserier etc., och integrerande resurser som exempelvis lösbladspublikationer och webbsidor som uppdateras. Enstaka artiklar eller tidskriftshäften som görs tillgängliga separat kvalificerar sig som monografiska publikationer och kan bli identifierade med ett ISBN.

⁶ Exempelvis kan varje separat produktform/publiceringsform av romanen *Den gamle och havet* tilldelas ett ISBN, men verket i sig, som ett abstrakt textuellt verk, skall inte tilldelas ett ISBN.

4. ISBN:s uppbyggnad

Från och med 1 januari 2007 ska de nationella ISBN-centralerna endast tillhandahålla ISBN som består av 13 siffror, innehållande följande delar/element:

- Prefix
- Områdesbeteckning
- Förlagsbeteckning⁷
- Titelbeteckning
- Kontrollsiffra

Ett ISBN föregås alltid av bokstäverna ”ISBN” när det är tryckt i publikationen.

Notera: I länder där det latinska alfabetet inte används, kan en förkortning gjord med den lokala skriftens tecken användas utöver de latinska bokstäverna ISBN.

ISBN:et är indelat i fem delar/element, tre av dem har variabel längd; den första och den sista har en fastställd längd. Delarna måste vara tydligt separerade av bindestreck eller mellanslag när de presenteras i en form tänkt att läsas av det mänskliga ögat.

ISBN 978-0-571-08989-6

eller

ISBN 978 0 571 08989 6

Notera: användningen av bindestreck eller mellanslag är enbart till för att förtydliga läsbarheten och har ingen lexikalisk betydelse.

Antalet siffror i den andra, tredje och fjärde delen av ISBN:et (områdesbeteckning, förlagsbeteckning, titelbeteckning) varierar. Antalet siffror i områdesbeteckningen och i förlagsbeteckning står i relation till den förväntade utgivningen inom området eller hos förlaget. Få siffror i dessa grupper indikerar att produktionen från området eller av förlaget förväntas bli stor.

4.1 Prefixelementet

Det första elementet i ett ISBN är ett tresiffrigt nummer som tillgängliggjorts av EAN International. Prefix som redan idag har gjorts tillgängliga av EAN International är 978 och 979. Om behovet uppkommer kan det komma att ske ytterligare tilldelning av prefix i framtiden för att säkerställa fortsatt kapacitet i ISBN systemet.

EXEMPEL: 978

4.2 Områdesbeteckning

Det andra elementet i ett ISBN identifierar land, geografisk region, eller språkområde. Några medlemmar av ISBN-systemet utgör språkområden (t.ex. områdesbeteckningen 3 = tyska språkområdet); andra utgör regionala enheter (t.ex. områdesbeteckningen 982 = Södra Stilla havet). Längden på detta element varierar men kan innehålla upp till 5 siffror.

⁷ Alla publicerande enheter (förlag, föreningar, institutioner, privatpersoner, osv.) kallas i fortsättningen sammanfattningsvis ”förlag”.

Områdesbeteckningar fördelas av den Internationella ISBN-agenturen.

EXEMPEL: 978-0

4.3 Förlagsbeteckning

Det tredje elementet i ett ISBN identifierar en specifik utgivare eller firma inom en områdesbeteckning. Längden på detta element står i direkt relation till förlagets förväntade publicering och kan bestå av upp till 7 siffror. Utgivare med en förväntad stor produktion av titlar blir tilldelade korta förlagsbeteckningar och vice versa.

Förlag som vill få sig tilldelat en förlagsbeteckning, som är unik för dem, ansöker hos det ISBN-kontor som är ansvarigt för att administrera ISBN-systemet inom landet, regionen, eller språkgruppen där de är baserade. När de gjort slut på de ISBN som kopplats till deras förlagsbeteckning, kan de tilldelas ännu en förlagsbeteckning, som tillgodoser fortsatt tilldelning av ISBN.

EXEMPEL: 978-0-11

4.4 Titelbeteckning

Det fjärde elementet i ett ISBN identifierar en viss utgåva av en publikation från en viss utgivare. Längden på detta element står i direkt relation till utgivarens förväntade produktion och kan bestå av upp till 6 siffror. Utgivare med den förmodat största titelproduktionen blir tilldelad de längsta titelbeteckningarna och vice versa. För att säkerställa att den korrekta längden på ett ISBN bibehålls, representeras tomma siffror av inledande nollor.

EXEMPEL: 978-0-11-000222

4.5 Kontrollsiffra

Det femte elementet i ISBN är kontrollsiffran. Den är uträknad med en modulus 10 algoritm.

Var och en av de 12 första siffrorna av ISBN multipliceras omväxlande med 1 eller 3. Produkterna adderas till en summa. Om sista siffran i den erhållna summan är 0 blir kontrollsiffran 0, annars blir kontrollsiffran 10 minus den sista siffran i den erhållna summan .

Använd följande steg för att räkna ut kontrollsiffran för ISBN 978-0-11-000222-?

Steg 1: Räkna ut summan av de viktade produkterna för de första 12 siffrorna av ISBN:et (se följande tabell)

ISBN	Prefix-element			Områdesbeteckning	Förlagsbeteckning		Titelbeteckning					Kontrollsiffra	Summa	
	9	7	8		1	1	0	0	0	2	2			2
	9	7	8	0	1	1	0	0	0	2	2	2	?	

Vikt	1	3	1	3	1	3	1	3	1	3	1	3	-	
Produkt	9	21	8	0	1	3	0	0	0	6	2	6	-	56

Steg 2. Dela summan av de viktade produkterna av de första 12 siffrorna i ISBN:et uträknat i steg 1 med 10, bestäm resten.

$$56 / 10 = 5 \quad \text{rest} = 6$$

Steg 3: Dra ifrån resten uträknad i steg 2 från 10. Den resulterande skillnaden är värdet av kontrollsiffran med ett undantag. Om återstoden från steg 2 blir 0, är kontrollsiffran 0.

$$10 - 6 = 4$$

$$\text{Kontrollsiffra} = 4$$

ISBN 978-0-11-000222-4

Följande matematiska formel är ett alternativt sätt att uttrycka uträknandet av kontrollsiffran:

Kontrollsiffra = mod 10 (10-[mod 10{summan av de viktade produkterna av de 12 första siffrorna i ISBN}])

$$\text{Kontrollsiffra} = \text{mod } 10 (10 - [\text{mod } 10\{56\}])$$

$$\text{Kontrollsiffra} = 4$$

Summan av de viktade produkterna av de 12 första siffrorna plus kontrollsiffran måste vara jämnt delbar med 10 för att ISBN:et ska vara giltigt.

Notera: Längden på områdesbeteckningen, förlagsbeteckningen och titelbeteckningen är varierande och behöver inte alltid vara samma som i exemplet i tabellen ovan. Alla områdes- och förlagsbeteckningar är inte giltiga. Se kapitel 4.6 *Fördelning av antal ISBN* för information som är nödvändig för att validera och dela upp ett ISBN.

Kontakta ditt lokala ISBN-kontor för hjälp med att kalkylera ISBN. Antingen tillhandahåller ISBN-kontoret redan uträknade listor med ISBN, eller mjukvara som gör det möjligt att räkna ut ISBN.

4.6 Fördelning av nummerblock inom ISBN

Antalet ISBN tilldelas efter en förväntad efterfrågan (dvs. storleken på utgivningen) inom en specifik region eller språkområde. Några områdesbeteckningar hålls i reserv av den Internationella ISBN-agenturen för att säkra framtida kapacitet. Den Internationella ISBN-agenturen kommer att tilldela dessa efter behov när antalet ISBN är få inom någon grupp. Dessutom kan förlagsbeteckningar inom en områdesbeteckning fortsätta att vara odefinierade för att säkerställa framtida behov.

Uttömmande detaljer om områdesbeteckningar och metadata för förlagsbeteckningar finns tillgängliga hos den Internationella ISBN-agenturen, och möjliggör validering av den nuvarande tilldelningen av definierade intervall. Alla kombinationer av områdesbeteckningar

och förlagsbeteckningar är inte korrekta. Information (baserad på omfattande metadata om områdes- och förlagsbeteckningar) som krävs för att dela upp ett ISBN i dess beståndsdelar följer nedan. Se kapitel 4.5 *Kontrollciffr* för information om uträkningen och valideringen av kontrollciffran.

Antalet siffror i ISBN:s element för områdesbeteckning, förlagsbeteckningar och titelbeteckning varierar i längd, även om antalet siffror i dessa tre element är nio totalt. Dessa nio siffror, tillsammans med det tresiffriga prefixet och kontrollciffran, utgör det 13-siffriga ISBN:et. Antalet siffror i områdes- och förlagsbeteckningen kommer att variera i enlighet med produktionen inom området och förlaget i fråga. Områden med en stor förväntad produktion av monografiska publikationer kommer att erhålla områdesnummer bestående av en eller två siffror. Förläggare med en förväntad stor produktion av publikationer kommer att tilldelas förlagsbeteckningar som har två eller tre siffror.

Notera: Antalet siffror specificerat och tilldelat för en områdes- eller förlagsbeteckning inom prefixelementet 978 kan inte användas för att förutse vilka som är specificerade och tilldelade för framtida prefixelement (t.ex. prefixelement 979). Områdesbeteckning och tilldelning av framtida prefix till förlagsbeteckning kommer att spegla tidigare tilldelning och förväntad tilldelning för hela systemet med prefixelement.

Att bestämma den inbördes indelningen av det 13-siffriga ISBN:et är en tvåstegsprocess: först bestäms områdesgruppen enligt de regler för prefixelement som specificerats och anvisats för ISBN. Sedan bestäms förlags- och titelbeteckningarnas längd enligt gällande regler för områdesbeteckningar. Regler för områdesbeteckningar finns tillgängliga från den Internationella ISBN-agenturen.

Tabell 1 illustrerar fördelningen av antalet ISBN på olika områdesgrupper inom prefixelementet 978. Andra EAN.UCC-prefix definierade för att användas inom ISBN-systemet kommer att ha områdesgruppsregler tillgängliga från den Internationella ISBN-agenturen innan någon områdesgrupp tilldelas ISBN inom det specifika EAN.UCC-prefixet. Regelbunden kontroll med den Internationella ISBN-agenturen för upplysningar om eventuella tillägg eller ändringar i områdesgruppsreglerna rekommenderas.

Tabell 1 Fördelning av antal ISBN på områdesbeteckningar inom prefixelementet 978

Prefixelement	Områdesbetecknings fördelning	Tillgängliga nummer per områdesbeteckning
978	0-5	100,000,000
	6	(odefinierad)
	7	100,000,000
	80 - 94	10,000,000
	950 - 989	1,000,000
	9900 – 9989	100,000
	99900 - 99999	10,000

Tabell 2 illustrerar hur man erhåller områdesbeteckningens struktur för prefixelementet 978 som tilldelats för ett ISBN. Genom att undersöka de fem första siffrorna som följer efter prefixelementet kan man fastställa längden på förlagsbeteckningen. När väl längden på områdesbeteckningen är känd, kan man sluta sig till förlagsbeteckningen.

Tabell 2 Metod för härledning av områdesbeteckningens struktur för prefixelement 978

Om de fem siffrorna som följer efter prefixelementet är mellan:	Förlagsbeteckning är:	Prefixelementet och förlagsbeteckningens uppdelning kommer att infalla efter följande siffror och anslutna element:
00000-59999	1	3:e (prefixelementet) 4:e (förlagsbeteckningen)
60000-69999	0 (odefinerat)	(odefinierat omfång)
70000-79999	1	3:e (prefixelementet) 4:e (förlagsbeteckningen)
80000-94999	2	3:e (prefixelementet) 5:e (förlagsbeteckningen)
95000-98999	3	3:e (prefixelementet) 6:e (förlagsbeteckningen)
99000-99899	4	3:e (prefixelementet) 7:e (förlagsbeteckningen)
99900-99999	5	3:e (prefixelementet) 8:e (förlagsbeteckningen)

Längden på förlagsbeteckningen inom varje områdesbeteckning fastställs av lokala ISBN-kontor i överensstämmelse med det behov förlagsbranschen inom deras geografiska område har. Fördelningen av förlagsbeteckningar till varje områdesbeteckning måste bestämmas i förväg av den Internationella ISBN-agenturen innan en fördelning av förlagsbeteckningar till utgivare görs.

Exempel 1:

Test ISBN 9786000000004

EAN.UCC prefix: 978

(områdesbeteckningssegment, test): 60000

Områdesbeteckning: (odefinierad och inkorrekt)

Notera: Detta test-ISBN är inte giltigt då områdesgruppssegmentet i testet är inom gruppen 60000 till 69999, vilken har en specificerad grupplängd av 0 (ännu odefinierad).

Exempel 2:

Test ISBN 9780777777770

EAN.UCC prefix: 978

(områdesbeteckningssegment, test): 07777

Områdesbeteckning: 0

Notera: Detta test-ISBN är giltigt då områdesgruppssegmentet är mellan 00000 och 59999, vilket har en specificerad områdesbetecknings längd av 1 (definierad och giltig).

Tabell 3 illustrerar fördelningen av förlags- och titelbeteckningarna inom områdesbeteckningen 978-0. Det antal förlagsbeteckningar som kan användas inom varje områdesbeteckning definieras av den Internationella ISBN-agenturen baserat på förväntad utgivning för den områdesbeteckningen.

Tabell 3: Fördelning av antalet förlagsbeteckning och titelbeteckning inom grupp 978-0

Områdesbeteckning	Fördelning av förlagsbeteckningar	Antal tillgängliga ISBN för varje förlag
978-0	00-19	1,000,000
	200-699	100,000
	7000-8499	10,000
	85000-89999	1,000
	900000-949999	100
	9500000-9999999	10

Tabell 4 illustrerar hur man erhåller den interna strukturen för områdesgruppen 978-0. Genom att undersöka de fem siffror som följer på områdesgruppselementet kan man bestämma längden på förlags-/utgivarelementet. När längden på förlagsbeteckningen är känd, kan längden på titelbeteckning erhållas.

Tabell 4: Metod för att erhålla den interna strukturen för områdesgrupp 978-0

Om de fem siffrorna som följer efter områdesbeteckningen är mellan:	Förlagsbeteckningens längd är:	Titelbeteckningens längd är	Den interna fördelningen faller efter de följande siffrorna och anslutna element
00000-19999	2	6	3:e (prefix) 4:e (områdesbeteckning) 6:e (förlag) 12:e (publikation)
20000-69999	3	5	3:e (prefix) 4:e (områdesbeteckning) 7:e (förlag) 12:e (publikation)
70000-84999	4	4	3:e (prefix) 4:e (områdesbeteckning) 8:e (förlag) 12:e (publikation)
85000-89999	5	3	3:e (prefix) 4:e (områdesbeteckning) 9:e (förlag) 12:e (publikation)
90000-94999	6	2	3:e (prefix) 4:e (områdesbeteckning) 10:e (förlag) 12:e (publikation)
95000-99999	7	1	3:e (prefix) 4:e (områdesbeteckning) 11:e (förlag) 12:e (publikation)

Exempel:

Test ISBN: 9780777777770

EAN.UCC prefix: 978

Områdesbeteckning: 0

(utgivarsegment, test): 77777

Utgivare: 7777

Publikation: 7777

Kontrollsiffra: 0

ISBN som visas: 978-0-7777-7777-0

Notera: Utgivarens testsegment är mellan 70000 och 84999, vilket har en specificerad längd av 4 (definierat och giltigt).

Tabell 5 illustrerar fördelningen av förlagsbeteckning och maximalt antal titlar per förlagsbeteckning inom områdesbeteckningen 978-952:

Tabell 5: Fördelningen av förlagsbeteckning och publikationer inom områdesbeteckningen 978-952:

Områdesbeteckning	Fördelning av förlagsbeteckningar	Antal tillgängliga ISBN för varje registrerad
978-952	00-19	10,000
	200-499	1,000
	5000-8899	100
	89-94	10,000
	9500-9899	100
	99000-99999	10

Tabell 6 illustrerar hur man erhåller den interna strukturen för områdesbeteckningen 978-952. Genom att undersöka de fem siffror som följer på områdesbeteckningen kan man bestämma längden på förlagsbeteckningen. När längden på förlagsbeteckningen är känd, kan längden på titelbeteckning erhållas.

Tabell 6: Metod för att erhålla den interna strukturen för områdesbeteckningen 978-952

Om de fem siffrorna som följer efter områdesbeteckningen är:	Förlagsbeteckningens längd är:	Titelbeteckningens längd är	Den interna fördelningen kommer att infalla efter de följande siffrorna och anslutna element
00000-19999	2	4	3:e (prefix) 6:e (områdesbeteckning) 8:e (förlag) 12:e (publikation)
20000-49999	3	3	3:e (prefix) 6:e (områdesbeteckning) 9:e (förlag) 12:e (publikation)
50000-88999	4	2	3:e (prefix) 6:e (områdesbeteckning) 10:e (förlag) 12:e (publikation)
89000-94999	2	4	3:e (prefix) 6:e (områdesbeteckning) 8:e (förlag) 12:e (publikation)
95000-98999	4	2	3:e (prefix) 6:e (områdesbeteckning) 10:e (förlag) 12:e (publikation)
99000-99999	5	1	3:e (prefix) 6:e (områdesbeteckning) 11:e (förlag) 12:e (publikation)

Exempel

Test ISBN: 9789528988885

EAN.UCC prefix: 978

Områdesbeteckning: 952

(utgivarsegment, test): 89888

Utgivare: 89

Publikation: 8888

Kontrollsiffror: 5

ISBN som visas: 978-952-89-8888-5

Notera: Utgivarens testsegment är mellan 89000 och 94999, vilket har en specificerad längd av 2 (definierat och giltigt).

5. Användning av ISBN

5.1 Allmänt

Ett nytt ISBN ska tilldelas varje separat monografisk publikation eller upplaga av en monografisk publikation utgiven av ett förlag. Ett nytt ISBN ska tilldelas varje upplaga på ett nytt språk av en monografisk publikation. När en publikation görs tillgänglig för allmänheten både separat och som en del av en serie, ska detta betraktas som två olika publikationer och tilldelas separata ISBN.

5.2 Förändringar i publikationer

Ett nytt ISBN ska tilldelas om betydande förändringar gjorts av någon eller några delar av publikationen. Ett nytt ISBN ska tilldelas om det har gjorts en förändring av publikationens titel. En förändring av layouten eller färgen på en monografisk publikations omslag kräver inte ett nytt ISBN. Inte heller kräver förändringar av priset på den monografiska publikationen ett nytt ISBN. Mindre förändringar i en utgåva (dvs. korrigeringar av feltryck) kräver inte ett nytt ISBN.

5.3 Faksimila omtryck

Ett nytt ISBN ska tilldelas ett faksimilt omtryck när det är producerat av en annan utgivare eller återutgivet under en annan utgivares firma. Ett nytt ISBN ska också tilldelas om samma publikation är publicerad under en annan firma men av samma utgivare.

Exempel: *Illustrierte Karl-May-Bibliographie* av Hainer Plaul publicerades av Edition Leipzig 1988 (ISBN 3-361-00145-5). Ett faksimilt omtryck publicerades av Saur 1989 och tilldelades ett nytt ISBN tillhörandes den utgivarens tilldelning av ISBN.

5.4 Publikationer i olika produktformer

Olika produktformer av en publikation (t.ex. inbunden bok, pocketbok, braille, ljudbok, e-publikationer) kräver separata ISBN. När e-publikationer görs tillgängliga i olika format (t.ex. .lit, .pdf, .html, .pdb) ska varje separat tillgängligt format tilldelas ett unikt ISBN.

5.5 Lösbladspublikationer

Ett ISBN bör tilldelas en ändlig lösbladspublikation, dvs. en lösbladspublikation som redan vid utgivningsstart har en planerad avslutning.

Varken en lösbladspublikation som uppdateras kontinuerligt (integrerande resurser) eller har individuellt uppdaterade avsnitt bör tilldelas ett ISBN. Se kapitel 13.7.

5.6 Flerbandsverk

Publikationer kan bestå av mer än en volym, och i dessa fall bör ett ISBN tilldelas för att täcka hela publikationen. När enskilda volymer av publikationen görs tillgängliga separat, måste varje volym tilldelas ett unikt ISBN som identifierar den. På titelsidans baksida (eller på motsvarande plats i en icke tryckt version) bör alltid ISBN:et för publikationen som helhet liksom ISBN:et för den speciella volymen tydligt redovisas.

Även om flerbandsverket bara kommer att bli tillgängligt som ett helt set, rekommenderas ändå tilldelning av separata ISBN till varje enskild volym. På så sätt underlättas olika steg i affärsprocessen, t.ex. i samband med frakt när inte alla volymer publiceras eller distribueras samtidigt och hanterandet av ersättningsexemplar då något blivit skadat.

5.7 Backlist

En utgivare måste numrera alla backlistpublikationer och publicera ISBN:en i de kataloger man producerar, antingen dessa är i tryckt eller elektroniskt format. ISBN:et måste också framgå i den första tillgängliga nytryckningen eller nyutgivningen av en titel från backlisten.

5.8 Samverkan mellan förlag

En publikation utgiven under en gemensam firma tillsammans med andra utgivare tilldelas vanligtvis ett ISBN av den eller de utgivare som är ansvarig(a) för distributionen. Det är emellertid även tillåtet för alla medverkande utgivare att tilldela ett eget ISBN och trycka vart och ett av dem på titelsidans baksida. I sådana fall ska bara ett av dessa ISBN visas som en streckkod på publikationen.

5.9 Publikationer sålda eller distribuerade av agenter

(Utom för a. och c. gäller detta endast de länder som ännu inte deltar i systemet)

- a. Som ISBN-standarden uppger, får en viss utgåva publicerad av en viss utgivare bara ett ISBN. Detta ISBN måste upprätthållas oberoende av var eller av vem som publikationen är distribuerad och såld.
- b. När en publikation importerar av en distributör eller agent med ensamrätt och publikationen importerar från ett område som inte är med i ISBN-systemet och som inte har något ISBN tilldelat, kan den tilldelas ett ISBN av distributören eller den agent som har ensamrätt.
- c. När en publikation importerar av en distributör eller agent med ensamrätt och en ny titelsida med distributörens/agentens firma tillfogas i stället för den ursprungliga utgivarens titelsida, ska ett nytt ISBN ges av distributören/agenten som har ensamrätt. ISBN:et från den ursprungliga utgivaren bör också uppges.
- d. När flera distributörer importerar en publikation från ett område som inte är med i ISBN-systemet och publikationen inte har något tilldelat ISBN, kan den tilldelas ett ISBN av områdesagenturen ansvarig för dessa distributörer.

5.10 En utgivare förvärvar en annan

En utgivare som förvärvar ett annat förlag kan fortsätta att använda de ISBN som ursprungligen tilldelats.

5.11 Förvärv av ett komplett lager av och rättigheter till publikation(er)

En utgivare som övertar ett komplett lager av och rättigheter till en publikation kan fortsätta att använda det ursprungligen tilldelade ISBN:et till dess att det nya bolaget gör en nytryckning eller nyutgivning av publikationen under det företags egna ISBN.

5.12 Utgivare med mer än en utgivningsort

- a. Även om en utgivare är verksam på flera orter och dessa uppges tillsammans i publikationens impressum, ska enbart ett ISBN tilldelas denna publikation.
- b. En utgivare som har separata och åtskilda kontor eller filialer på olika orter kan ha en förlagsbeteckning för varje kontor eller filial. Varje publikation tilldelas dock endast ett ISBN. Detta görs av det kontor eller den filial som är ansvarigt för publikation.

5.13 Register över ISBN och medföljande metadata

Det är utgivarens ansvar att informera sitt lokala ISBN-kontor (eller den organisation som ansvarar för underhållet av publikationsregistreringen) om de ISBN som ska tilldelas kommande publikationer. Informationen ska inkludera ett minimum av metadataelement (deskriptiva) och ska vara kompatibel med ONIX Internationella standard för produktinformation, som underhålls av EDItEUR och dess intresseorganisationer:

Dataelement	Kommentar	ONIX element
ISBN	I dess 13-siffriga format	<ProductIdentifier>
Produktform	Kod som indikerar medium och/eller produktens format	<ProdForm> <EpubFormat>
Titel	Publikationens titel, (tillsammans med undertitel om tillämpligt)	<Title> composite
Serie	Serietitel och numrering (om tillämpligt)	<Series> composite
Medverkande	Medverkandes roll och medverkandes namn	<Contributor> composite
Upplaga	Upplagesiffra (för upplagor efter den första), Upplageuppgift	<EditionTypeCode> <EditionNumber> <EditionStatement>
Textens språk	Uttryckt med ISO 639-2/B språkkod	<Language> composite
Imprint	Firman, varumärkesnamnet, under vilket publikationen är utgiven	<ImprintName>
Förlag	Personen eller organisationen som äger firman vid publiceringstillfället	<Publisher>
Utgivningsland	Uttryckt med ISO 3166-1 landskod	<CountryOfPublication>
Publiceringsdatum	Datomet för den första publiceringen med detta ISBN. Anges i ISO 8601-format (ÅÅÅÅ-MM-DD)	<PublicationDate>
ISBN för huvudpublikation	ISBN för huvudpublikationen som denna publikation är en del av (om tillämpligt)	<RelatedProduct> composite

Internationella ISBN-agenturen kommer på begäran att tillhandahålla ett XML-schema samt mjukvara för att bistå med nödvändiga verktyg för datahantering. Ytterligare information inklusive metadataschemat kommer att vara tillgängligt på www.editeur.org/onix_isbn.html.

Databaser som knyter samman ISBN med publikationens metadata (som exempelvis förteckningar över böcker som finns i tryck, nationalbibliografier, etc.) bör göras tillgängliga och hållas uppdaterade. I de fall där ISBN-kontoret inte håller sådan bibliografisk service, är det ändå ansvarigt för att upprätthålla förbindelse med lämpliga leverantörer av denna service för att garantera att servicen finns tillgänglig. Kunder kan debiteras en avgift av ISBN-kontoret och av utgivare av bibliografiska databaser för att få tillgång till sådan information.

5.14 ISBN kan aldrig återanvändas

När ett ISBN en gång tilldelats en monografisk publikation kan det aldrig återanvändas för att identifiera en annan monografisk publikation, även om det ursprungliga ISBN:et tilldelats av misstag. Ett förlag som upptäcker att ett ISBN har använts felaktigt måste ta bort detta nummer från listan över tillgängliga nummer. Förlaget ska också rapportera det felaktiga ISBN:et till sitt ISBN-kontor.

6. ISBN till elektroniska publikationer och mjukvara avsedda för undervisning eller instruktion

6.1 Elektroniska publikationer för vilka ISBN är tillämpligt

När en publikation är tillgänglig elektroniskt (dvs. e-bok, CD-ROM, eller publikation tillgänglig på Internet) kan den ha ett ISBN, förutsatt att den innehåller text och att den gjorts tillgänglig för allmänheten och att det inte finns någon avsikt att publikationen ska bli en fortlöpande resurs.

En sådan publikation kan också innehålla bilder och ljud, men länkat material (dvs. hypertext) omfattas bara av samma ISBN om det relaterade materialet faktiskt utgör en del av publikationen.

Följande typer av elektroniska publikationer ska *inte* tilldelas ISBN:

- Publikationer som är tänkta att uppdateras kontinuerligt och där ändringarna är tillgängliga nästan omedelbart, som till exempel onlinedatabaser
- Webbplatser
- Reklam- och annonsmaterial
- Anslagstavlor
- E-post eller annan elektronisk korrespondens
- Sökmotorer
- Spel
- Personliga dokument (som till exempel en elektronisk CV eller liknande)
- Almanackor/dagböcker

6.2 Mjukvaruprodukter för vilka ISBN är tillämpligt

Ett ISBN kan användas för att identifiera en specifik mjukvaruprodukt som är tänkt för utbildnings- och/eller instruktionsändamål, som till exempel databaserade utbildningsprodukter, förutsatt att de inte kan modifieras av användaren eller kräver data för att fungera.

Övriga mjukvaruprodukter (t.ex. dataspel) ska inte tilldelas ISBN.

6.3 Principer för tilldelning av ISBN till elektroniska publikationer och relevanta mjukvaruprodukter

- Då en specifik publikation eller produkt som kan tilldelas ISBN är tillgänglig i olika operativsystem och/eller kommandospråk ska varje enskilt format tilldelas ett unikt ISBN. Däremot ska varken operativsystem eller elektroniska läsverktyg tilldelas ISBN.
- Då en publikation eller produkt uppdaterats, reviderats eller ändrats och förändringarna är tillräckligt omfattande för att publikationen ska kallas ny upplaga, ska ett nytt ISBN tilldelas.
- En nylansering av en existerande publikation eller produkt, ska inte ha ett nytt ISBN, även om det sker i en ny förpackning, om den nya produkten inte innehåller någon signifikant förändring i utförandet av den nya jämfört med den gamla utgåvan. Det tidigare tilldelade ISBN:et ska fortsätta att användas.
- Ett enda ISBN kan täcka två eller fler föremål i ett paket som består av mjukvaruprodukter och dess medföljande användar- och teknikmanualer om manualerna är nödvändiga för att kunna använda mjukvaran och bara är användbara som ett tillbehör till mjukvaran.
- Om förpackningen består av två eller flera föremål som kommer att göras tillgängliga separat och som kan användas fristående, ska hela förpackningen ha ett unikt ISBN, och de enskilda komponenterna varsitt unikt ISBN.
- Ett ISBN ska tilldelas en mjukvaruprodukt oberoende av dess fysiska form (t.ex. mjukvara som måste nedladdas till kunden från en extern databas).
- Likaväl som ett ISBN identifierar produkten själv, så identifierar det utgivaren; det bör inte användas för att identifiera en distributör eller grossist för produkten.

7. ISBN på print-on-demandpublikationer

En print-on-demandpublikation är tryckt och bunden på en specifik beställning från en kund. Sådana beställningar görs ofta på enstaka exemplar av publikationer, som annars skulle betraktas som slut på förlaget, eftersom tryckning av stora upplagor av titeln inte skulle vara ekonomiskt lönsam.

print-on-demand ska inte blandas samman med tryck i liten upplaga (short-run printing), där små kvantiteter av böcker kan produceras och sedan lagerhållas för att tillgodose kunders önskemål direkt vid beställning.

Vad gäller tryck i liten upplaga finns ett visst lager, även om det håller små kvantiteter, medan print-on-demandproduktion, däremot, inte har någon lagerhållning.

Om print-on-demandversionen av en publikation har en annan publiceringsform än den tidigare utgåvan, som var framställd på ett traditionellt sätt (t.ex. om en inbunden bok ges ut i pocketformat, när den ändras till on-demandutgivning) krävs ett nytt ISBN, precis som för all annan förändring i produktionsformen. Mindre förändringar för att anpassa storlekar för att passa print-on-demandmaskinernas specifikationer kräver inte ett nytt ISBN.

En publikation ska erhålla ett nytt ISBN när den scannas från en tidigare utgiven titel och trycks on-demand av en utgivare som köpt print-on-demandrättigheterna till publikationen av en annan utgivare.

Ett exemplar ska erhålla ett nytt ISBN när det på uppdrag av utgivaren är framställt av en annan organisation än utgivaren (dvs. inga rättigheter har överlåtit), och då print-on-demandutgåvan har en annan publiceringsform.

En kundanpassad eller ”personaliserad” version av en print-on-demandbok, dvs. när kunden bestämmer innehållet i boken, och där upplagan har begränsad spridning, ska inte tilldelas ISBN.

8. Placering och exponering av ISBN på publikationer¹⁰

8.1 Allmänt

ISBN:et måste förekomma på själva föremålet.

I fall det gäller tryckta publikationer, måste ISBN:et finnas på:

- Titelsidans baksida (versosida)
- Nederst på titelsidan, om det inte finns någon plats på titelsidans baksida
- Nedre delen av bakpärmens utsida
- Nederst på omslagets baksida, eller annan skyddande behållare eller hölje

När det gäller elektroniska publikationer, måste ISBN:et finnas på:

¹⁰ Då utgivare oundvikligen kommer att ha ett lager av 10-siffriga ISBN i många år framöver, kan det vara klokt att börja trycka 13-siffriga ISBN på böckerna så snart som möjligt, tillsammans med det 10-siffriga ISBN:et fram till 2007. För ytterligare information om rekommenderad dubbel presentation av 10-siffriga och 13-siffriga ISBN på publikationerna, se avsnittet ”Val av tidpunkt för att börja använda 13-siffriga ISBN” i utdraget från Guidelines for the Implementation of 13-Digit ISBNs

- Den teckenruta där titeln visas; den första teckenrutan (CD, onlinepublikationer); eller på den skärmbild som visar titeln eller dess motsvarighet (dvs. den inledande skärmbild där innehållet först kan nås och/eller på skärmbilden som innehåller upphovsrättsuppgifterna)

När det gäller utbildnings/instruktionsfilmer, videor och diabilder, måste ISBN:et presenteras i:

- Listan över medverkande

Om publikationen ges ut i en förpackning som är en integrerad del av publikationen (t.ex. CD, kassett, eller diskett), ska ISBN:et redovisas på förpackningens etiketter. Om det inte är möjligt att visa ISBN:et på förpackningen eller dess etikett, ska ISBN:et presenteras på baksidans nedre del på något för innehållet permanent omslag (t.ex. kartong eller fodral).

Olika format av en elektronisk publikation ska ges separata ISBN om de görs tillgängliga separat. Om publikationen görs tillgänglig i två format som alltid är sammanhållna vid försäljning, behövs enbart ett ISBN. När något format görs tillgängligt separat bör alla ISBN listas, ett efter ett, i alla versioner. Formatet bör nämnas i förkortad form inom parentes efter varje ISBN.

Exempel: ISBN 978-951-45-9693-3 (inbunden)
 ISBN 978-951-45-9694-0 (pocket)
 ISBN 978-951-45-9695-7 (PDF)
 ISBN 978-951-45-9696-4 (HTML)
 ISBN 978-951-45-9999-5 (OEB)

ISBN:et bör också finnas på allt medföljande material utgivet i anslutning till publikationen.

ISBN:et bör alltid tryckas i en tillräckligt stor teckenstorlek för att lätt bli läsligt (dvs. 9 punkter eller större).

8.2 ISBN i streckodsform

Den snabba världsomfattande utbyggnaden av streckodsläsning har fört med sig en överenskommelse mellan EAN International (EAN), Uniform Code Council (UCC), och de Internationella ISBN- och ISMN-agenturerna, som gör det möjligt för ISBN att kodas om till en EAN-13-streckkod. Detta gör ISBN till en internationell identifikator jämförbar med det världsvida streckkodssystemet.

Representationen av ett ISBN i en EAN-13-streckkod måste göras i överensstämmelse med ISO/IEC 15420 (streckkodssymbolik specifikation EAN/UPC) som kräver att användning av EAN-13-symboler sker i linje med rekommendationerna av EAN och UCC. En EAN-streckkod består av 13 siffror.

ISBN 978-91-7000-229-8

När ISBN:et används i en streckkod måste det visas i läsbar form alldeles ovanför EAN-13-streckkoden. Siffrorna ska föregås av bokstäverna "ISBN".

Exempel på tryckt ISBN i en EAN-13-streckkod:

Ytterligare information om introduktion och användande av EAN-13-streckkodssymbolen ges av de lokala ISBN-kontoren och av den Internationella ISBN-agenturen. Lokala kontor uppmanas att samarbeta direkt med EAN-organisationer på en nationell eller regional nivå.

Den rekommenderade placeringen av EAN-13-streckkoden på publikationer är nedre, högra hörnet av bakpärmens utsida, nära ryggen.

8.3 Femsiffrig tilläggs kod

I USA och Kanada, används en femsiffrig tilläggs kod i bokbranschen för att visa priset. För ytterligare information om streckkoder i USA och Kanada, se Book Industry Study Groups webbplats www.bisg.org.

Den femsiffriga tilläggs koden bör inte användas för prisinformation i andra länder även om den kan användas med "9" som prefix för ett förlags egen interna användning (t.ex. för att hantera retur). Dessa kompletterande koder börjar alltid med "9" inom intervallet "90000-98999".

8.4 Tillhandahålla EAN.UCC-streckkod för ISBN – instruktioner för streckkodsleverantörer

Streckkodsleverantörer som tillhandahåller ISBN/EAN-streckkoder till utgivare för att trycka på produkter bör observera följande förfaringssätt:

- Validera ISBN:et som utgivaren tillhandahållit. Använd algoritmen för att räkna ut ett ISBN:s kontrollsiffra för att undvika överförings- eller omflyttningsfel (se kapitel **4.5 Kontrollsiffra**)
- Skriv ISBN:et med bindestreck enligt reglerna (se kapitel **4.6 Fördelning av antal ISBN**)
- Följande ska tryckas:
 - Obligatoriskt
 - ISBN i 9 punkters teckenstorlek eller större
 - ISBN EAN i streckkod
 - ISBN EAN i läsbar form
 - Valfritt (efter utgivarens önskemål)
 - Femsiffrig tilläggs kod (som streckkod och i läsbar form)

Ovanstående förfaringssätt bör göras genom datorprogrammering.

De EAN-tekniska kraven som finns för tryckning av streckkoder bör observeras.

Även ett ISBN tryckt i maskinläsbar form lyder under de regler som finns i ISBN-standarden. Det betydande antalet tilläggsregler och rekommendationer gör det nödvändigt för dem som önskar trycka ISBN:et i ett scanningsbart typsnitt att kontakta sitt lokala ISBN-kontor för råd.

8.5 Algoritm för att generera ISBN och EAN.UCC-streckkoden

Se kapitel *Kontrollsiffra* (avsnitt 4.5) för information om hur man räknar ut ISBN:ets kontrollsiffra. Se kapitlet kapitel *Fördelning av antal ISBN* (4.6) för information om delning av ISBN:et.

9. Administration av ISBN-systemet

9.1 Allmänt

ISBN-systemet administreras i tre steg: internationellt, av lokala ISBN-kontor, och av utgivare.

9.2 Den internationella administrationen

Den internationella ISBN-agenturens huvudsakliga funktioner och ansvarsområden är:

- Att marknadsföra, koordinera, och övervaka det världsomfattande användandet av ISBN-systemet
- Att representera ISBN-samfundets intressen gentemot andra relevanta organisationer
- Att utse lämpliga organisationer till lokala ISBN-kontor och att vid behov återkalla sådana utnämningar
- Att definiera områdesbeteckningar och deras ansvarsområden och fördela dem till lämpliga ISBN-kontor
- Att definiera de regler för områdesbeteckningar som styr antalet tillgängliga förlagsbeteckningar inom varje grupp och säkerställa att ett tillförlitligt och omfattande register över dessa regler alltid finns allmänt tillgängligt
- Att fördela nummerblock av unika förlagsbeteckningar inom respektive områdesbeteckning till det lokala ISBN-kontoret och föra ett komplett och tillförlitligt register över de förlagsbeteckningar som utdelats
- Att säkerställa underhållet av ISBN och deras tillhörande metadata genom ISBN-kontorens register
- Att utveckla, kontrollera och övervaka efterlevnaden av policybeslut och rutiner som styr ISBN-kontorens verksamhet och hur ISBN-registrering sker på dessa kontor, inklusive eventuella avgifter kopplade till processen
- Att underlätta översyn av lösning då ett ISBN tilldelats dubbelt
- Att se över och fatta beslut om överklaganden rörande beslut tagna av ISBN-kontor
- Att utveckla, underhålla, och göra dokumentation tillgänglig för ISBN-systemets användare
- Att genomföra och underhålla finansiering som är nödvändig för att stödja den Internationella ISBN-agenturens aktiviteter, inklusive, men inte begränsad till, finansiellt stöd från ISBN-kontoren

9.3 ISBN-kontoren

ISBN-kontoret ansvarar för administrationen av ISBN-systemet inom en viss områdesbeteckning. ISBN-kontoret kan verka på ett nationellt-, regionalt-, språkligt- eller annat skäligt ansvarsområde beroende på områdestilldelningen.

Inom en grupp kan det finnas flera nationella kontor (t.ex. har gruppidentifikatorn 978-0 och 978-1 separata kontor i Australien, engelsktalande Kanada, Storbritannien och USA osv.).

Ett ISBN-kontors funktioner och ansvar omfattar:

- Att garantera att kontinuerlig service ges
- Att meddela att ett ISBN eller en förlagsbeteckning tilldelats en viss utgivare
- Att skapa, underhålla och upprätthålla ett register över ISBN, ISBN-metadatum och administrativa data i överensstämmelse med de riktlinjer som bestämts av den internationella ISBN-agenturen. (Uppgifter rörande ISBN-metadatum kan delegeras till en utsedd bibliografisk instans förutsatt att det görs i enlighet med dessa specifikationer)
- Att korrigera felaktiga ISBN och ISBN-metadatum om bevis på sådan felaktighet ges.
- Att göra ISBN och tillhörande ISBN-metadatum tillgängliga för andra ISBN-kontor och för användare av ISBN-systemet i överensstämmelse med de riktlinjer som fastställts av den internationella ISBN-agenturen
- Att jämföra och underhålla statistik över ISBN-relaterade aktiviteter och rapportera dessa vid fastställda tidpunkter till den internationella ISBN-agenturen
- Att marknadsföra, undervisa och träna andra i att använda ISBN-systemet i överensstämmelse med specifikationerna i den vid tidpunkten gällande upplagan av ISBN-standarden
- Att följa ISBN-policy och ISBN-förfarande upprättade av den internationella ISBN-agenturen i överensstämmelse med specifikationerna i den vid tidpunkten gällande upplagan av ISBN-standarden

9.4 Administration för förlag

Förlag är ansvariga för att tilldela titelbeteckningar till enskilt material de publicerar och för att garantera att tillämpliga regler används.

De kan ansöka om och få en förlagsbeteckning från ett lokalt ISBN-kontor tillsammans med en utskrift av eller en elektronisk fil med de individuella ISBN som är tillgängliga för dem inom den tilldelade förlagsbeteckningen.

Vissa lokala ISBN-kontor tar betalt för dessa tjänster.

Det lokala ISBN-kontoret bestämmer hur många titelbeteckningar som görs tillgängliga för utgivaren. Antalet tilldelade titelbeteckningar kommer att bestämmas av nuvarande och förväntad framtida publikationsvolym och är direkt relaterad till längden på förlagsbeteckningen. Utgivaren bör försäkra sig om att det lokala ISBN-kontoret har så mycket information som möjligt om alla tillgängliga backlistpublikationer och bör meddela kontoret om alla nuvarande och framtida publikationer för att underlätta att en lämplig storlek på förlagsbeteckningen tilldelas.

Utgivaren bör förse det lokala ISBN-kontoret (eller den utsedda bibliografiska agenturen) med en fastställd uppsättning metadata om den publikationen som tilldelas ISBN:et. Specifikationer som rör typ och form av metadata fastställs av den internationella ISBN-agenturen i samarbete med de lokala ISBN-kontoren.

Ytterligare information och detaljerade instruktioner om ISBN-systemet finns tillgängliga hos det lokala ISBN-kontoret.

10. Icke-deltagande utgivare

Om en utgivare inte deltar i ISBN-systemet bör det lokala kontoret kontakta denne utgivare och upplysa om värdet av att tilldela ISBN samt ge utgivaren information om hur standarden införs.

I fall där en utgivare bara ger ut en enstaka titel och sannolikt aldrig kommer att ha möjlighet att själv ta ansvar för numrering, kan det lokala kontoret utse en förlagsbeteckning att gälla för olika utgivare och numrera alla publikationer genom att använda det nummerblocket, oavsett vilken utgivare det rör. Detta tillvägagångssätt bör ske under strikt kontroll på grund av den förvirring det kan leda till, eftersom det är ett undantag från den generella regeln om en förlagsbeteckning till en utgivare. I dessa fall kan varken förlagsbeteckningen eller något enstaka ISBN identifiera en speciell utgivare¹¹.

I vissa länder ger det lokala ISBN-kontoret ISBN till publikationer som saknar ISBN och som man mottagit pliktexemplar av. Det lokala ISBN-kontoret informerar då utgivaren om det tilldelade ISBN:et och publicerar det i nationalbibliografin.

11. Praktisk användning av ISBN

ISBN används i alla delar av bokkedjan.

Förlag använder ISBN för:

- Att identifiera företagets publiceringsprojekt från mottagandet av författarens manuskript till leverans av den slutliga publikationen
- Identifikation av publikationer i förlagskataloger och reklam
- Förteckning i tryckta och elektroniska register och på Internetsidor
- Lagerkontroll
- Hantering av royalty
- Beställningar
- Redovisning och debitering
- Övervakning av säljdata
- Statistik
- Returer

¹¹ Enstaka ISBN kan dock sökas i det svenska ISBN-registret. Se <http://www.kb.se/isbn/sok/>

ISBN i **bibliografiska datatjänster, hos distributionscentraler och grossister** används för:

- Att bygga databaser över publikationer, både de som finns i lager och de som är slut i lager
- Att utifrån dessa publikationsdatabaser skapa bibliografiska produkter och kataloger
- Beställningstjänster baserade på elektroniska kommunikationssystem som t.ex. EDI (Electronic Data Interchange) eller via Internet
- Lagerkontroll
- Övervakning av interna logistikprocesser
- Redovisning och debitering
- Att ta fram säljdata
- Administration av returer
- Att ta fram ämneslistor och kataloger

ISBN i **centraliserade serviceorgan för bibliotek** (som producerar kopior färdiga för utlån) används till:

- Beställningar från förlag eller grossister
- Hantering av beställningar från bibliotek
- Lagerkontroll
- Övervakning av interna logistikprocesser
- Redovisning och debitering
- Administration av ombindningshantering

I **bokhandeln** används ISBN för:

- Bibliografisk sökning
- Att spåra adresser till utgivare eller distributörer
- Hantering av beställningar och returer baserade på elektroniska kommunikationssystem som exempelvis EDI (Electronic Data Interchange) eller via Internet
- Lageradministration
- Redovisning och debitering för och av slutkonsumenten
- Elektroniska självbetjäningssystem (Electronic Point Of Sale system, EPOS)

I **bibliotek** används ISBN till:

- Informationsåtervinning
- Beställning
- Sekundärkatalogisering
- Lånestatistik
- Nationella utlåningsrättigheter
- Fjärrlån

12. ISBN och EAN

En överenskommelse slöts 1997 mellan EAN International (EAN), Uniform Code Council (UCC), den Internationella ISBN-agenturen och den Internationella ISMN-agenturen med syfte att främja ömsesidigt samarbete. Överenskommelsen ger observatörsstatus åt respektive organisations representanter vid allmänna möten, föreslår samråd och reglerar numrerandet av icke-tryckt bokmaterial.

Kontaktinformation:

EAN International
Blue Tower
Avenue Louise 326 – Bte 10
B-1050 Brussels
Belgium
Tel.: (+32 2) 788 78 00
Fax.: (+32 2) 788 78 99
E-post: info@ean.int.org
URL: <http://www.ean-int.org>

Uniform Code Council, Inc.
Princeton Pike Corporate Centre
1009 Lenox Drive, Suite 202
Lawrenceville, NJ 08648
USA
Tel.: (+1 609) 620 0200
Fax.: (+1 609) 620 1200
URL: <http://www.uc-council.org>

13. ISBN och andra identifikatorer

13.1 DOI

DOI (Digital Object Identifier) är ett system för beständig identifikation som kan användas för Internetlokalisering och interoperabelt utbyte av intellektuell egendom på Internet. Den internationella DOI-stiftelsen (<http://www.doi.org>), en icke vinstdrivande organisation, har hand om utveckling, policy och licensiering av DOI-systemet till registreringsagenturer. DOI kan användas för att identifiera (dvs. namnge) alla typer av upphovsrättsskyddade enheter, inklusive de som redan är identifierade av ISBN, och kan användas kompatibelt med ISBN (som en del av DOI-syntaxen), för att ge extra funktioner, som uppslagstjänst, datamodell och policykomponenter – vilket ger beständighet och semantisk interoperabilitet. DOI uppfyller de funktionella krav som ställs av URN och URI – två av de generiska tillvägagångssätten för att namnge primära objekt på Internet.

DOI-syntaxen (ANSI/NISO Z39.84-2000, "Syntax for the Digital Object Identifier") har två komponenter: prefix och suffix, som tillsammans utgör DOI. Prefixet utdelas av en DOI-registreringsagentur till en registrant (en organisation som önskar registrera DOI:er); olika prefix som definierar firmor, tidskrifter, etc. kan tilldelas en registrant. Registranten tilldelar varje enhet som ska identifieras ett unikt suffix. Kombinationen av prefix och suffix

garanterar att strängen är unik i DOI-systemet och gör centraliserad tilldelning av DOI-nummer onödig. Det finns ingen begränsning av längden på en DOI.

Ett existerande standardidentifikationssystem som exempelvis ISBN kan integreras i en DOI som ett DOI-suffix. Formatet på denna kombination ska godkännas av registreringsagenturen eller agenturer som erbjuder sådan hjälp: ISBN rekommenderar att precis samma enhet definieras av de två systemen (gemensamma metadata); och att syntaxen uttryckligen betecknar ISBN:et. I sådana fall kan DOI anta följande form:

Exempel:

10.nnnn/[ISBN]9780110002224
eller
10.nnnn/9780110002224

”10” är numret som DOI:en tilldelats inom **Handle resolution system**, ”nnnn” är registrantnumret, och strängen efter snedstreckets är suffixet som införlivar ISBN:et.

Registreringsorgan för DOI är:

International DOI Foundation
Jordan Hill
Oxford OX2 8DP
Storbritannien
Tel.: (+44) (0) 1865 314 033
Fax.: (+44) (0) 1865 314 475
E-post: n.paskin@doi.org
URL: <http://www.doi.org>

13.2 GTIN

GTIN (Global Trade Item Number) är en allmän term för alla EAN.UCC-produkt-identifikatorer inklusive EAN-13. Alla dessa identifikatorer kan representeras som ett 14-siffrigt nummer, utfyllt med inledande nollor vid behov, och det rekommenderas att databaser kan lagra hela den 14-siffriga formen. Emellertid är 14-siffriga nummer där den första siffran inte är en nolla reserverade för förpackningar som inte säljs i detaljhandeln (t.ex. lastpallar och kartonger). Vissa bokhandelsleverantörer kan, efter överenskommelse med sina handelspartners, använda en inledande siffra som inte är noll, för att ange en bestämd förpackningsstorlek (t.ex. 20 exemplar av en bok).

13.3 Identifikatorer på Internet: URN

URN:er (Uniform Resource Names) är permanenta identifikatorer för resurser. Deras syntax, som definieras i Internetstandarden RFC 2141, är enkel:

<URN>::= "urn:"<NID>":."<NSS>

<NID> är namnrymdidentifikatorn, och <NSS> är namnrymdens specifika sträng. Det inledande ”urn:” och namnrymdidentifikatorn är oberoende av gemener och versaler.

Proceduren för att registrera en URN-namnrymd har definierats i RFC 3406. En namnrymd kan registreras för alla typer av existerande identifikationssystem så länge det rättar sig efter URN-syntaxen. NID ”isbn” har reserverats för ISBN-systemet i RFC 3187. Enligt denna RFC har alla URN som baseras på ISBN följande syntax:

urn:isbn:<NSS>

där den namnrymdspecifika strängen innehåller ISBN i maskinläsbar form. Till exempel:

urn:isbn:9780110002224

urn:isbn:9510184357

Det 10-siffriga och det 13-siffriga ISBN:et kan dela samma URN-namnrymd eftersom alla applikationer som har möjlighet att hantera ISBN i framtiden, kommer att kunna hantera både 10-siffriga och 13-siffriga ISBN och kunna särskilja dem genom prefixelementet 978 eller 979.

Att utvidga ISBN till URN är tekniskt lätt och är inte förbundet med någon kostnad: URN är gratis. Uppslagstjänster, system som länkar URN till de identifierade resurserna, eller till bibliografiska poster som beskriver dessa resurser, kan lita till all existerande eller framtida webbtjänst, eftersom URN inte är teknikberoende. Initialt kommer sökningen av ett webbdokument med hjälp av URN att vila på Domain Name System så som det är definierat i RFC 3401-3405. Varje namnrymd kommer att ha sin egen uppslagsfunktion (**resolution mechanism**) som skall vara definierad i den RFC, där en namnrymd är registrerad för identifikationssystemet i fråga.

URN-syntaxen har definierats på ett sådant sätt att webbläsaren kan använda den istället för URL:en. Tyvärr stödjer läsarna för närvarande endast URN med hjälp av en plug-in¹². Detta har möjliggjort URN-implementation på olika små områden (exempelvis tyska avhandlingar) som kan eller inte kan vara interoperabla med varandra.

För ytterligare information:

Tilldelning av NID: <http://www.iana.org/assignments/urn-namespaces>

URN-information: <http://www.uri.net>

13.4 ISAN och V-ISAN

ISAN – International Standard Audiovisual Number

ISAN identifierar ett audiovisuellt verk – t.ex. alla verk som består av en rörlig bild med eller utan ackompanjerande ljud, och oberoende av vilken fysisk form som verket är distribuerat i. ISAN är inte tänkt att användas för stillbilder, ljudupptagningar, eller andra former av innehåll utan signifikanta audiovisuella delar. Tilldelningen av ett ISAN är inte förbunden med någon slags copyrightregistrering, inte heller ger ISAN bevis på äganderätt till ett audiovisuellt arbete. ISAN gör det möjligt för alla rättighetsinnehavare (författare, producenter och deras agenter) att identifiera ett audiovisuellt verk, oberoende av dess fysiska form.

¹² En URN-kod i löpande text i ett webbdokument är dock direkt klickbar och leder, åtminstone i den svenska URN-uppslagstjänsten, direkt till det sökta dokumentet. Se vidare på <http://www.kb.se/URN/default.htm>.

Ett ISAN består av 16 hexadecimal-siffror indelat i två segment: ett 12-siffrigt grundsegment följt av ett 4-siffrigt segment för avsnitt. Nollor används som utfyllnad när verket inte utgör ett avsnitt. Prefixet ISAN och en avslutande kontrollsiffra inkluderas alltid när ISAN presenteras i en form tänkt läsas av människor.

Exempel: ISAN 1881 66C7 3420 6541 9

ISAN är en internationell standard (ISO 15706:2002).

Registreringsorgan för ISAN är:

ISAN International Agency
26, rue de Saint Jean
CH-1203 Genève
Schweiz
Tel.: (+41) 22 545 10 00
Fax.: (+41) 22 545 10 40
E-post: info@isan.org
URL: <http://www.isan.org>

V-ISAN – International Standard Audiovisual Number (ISAN) – versionsidentifikator

Ett V-ISAN identifierar en specifik version av ett audiovisuellt verk – eller annat innehåll relaterat till ett audiovisuellt verk – genom hela dess livslängd. Ett V-ISAN är en kombination av ett ISAN, som definieras i ISO 15706, med ett bifogat versionssegment.

V-ISAN är tänkt att användas varhelst en precis och unik identifikation av en specifik version av ett audiovisuellt verk – eller annat innehåll relaterat till ett audiovisuellt verk – är önskvärt, som t.ex. i audiovisuella produktions- och distributionssystem, TV-sändningsapplikationer, och elektroniska programguider.

Ett V-ISAN består av de 16 hexadecimal-siffrorna från ett ISAN för ett audiovisuellt verk, följt av ett versionssegment på 8 hexadecimal-siffror. När det presenteras i en form läsbar för det mänskliga ögat inleds V-ISAN med märket ISAN och de lämpliga kontrollsiffrorna inkluderas efter både ISAN och versionssegmentet.

Exempel: ISAN 1881-66C7-3420-6541-9-9F3A-0245-U

Tilldelningen av ett V-ISAN utgör inte bevis för äganderätt till vare sig den versionen eller därmed förbundet innehåll, eller till själva det audiovisuella verket.

Vid tidpunkten för publiceringen [januari 2005], genomgår V-ISAN en standardisering genom ISO TC46/SC9 Arbetsgrupp 1. Efter att ha genomgått ISO:s process för godkännande kommer standarden att publiceras som ISO 15706-2. Den kommer att åtföljas av Technical Report 20925, som består av riktlinjer för användning av V-ISAN-systemet, med den preliminära titeln *Information and documentation – International Standard Audiovisual Number (ISAN) – Version segment (V-ISAN) operational guidelines*.

Arbetsgruppen i ISO kan kontaktas via:

ISO/TC 46/SC 9 Secretariat
E-post: iso.tc46.sc9@lac.bac.gc.ca

URL: <http://www.lac-bac.gc.ca/iso/tc46sc9/wg1/register.htm>

13.5 ISMN

ISMN (International Standard Music Number) identifierar allt musiktryck, antingen de är tillgängliga för försäljning, finns att hyra eller är gratis.

Det är en 10-siffrig identifikator, det första tecknet är "M". Bokstaven "M" särskiljer ISMN från ISBN och andra standarder.

De andra elementen är: en förlagsbeteckning som identifierar en specifik musikutgivare, en titelbeteckning som identifierar ett specifikt musiktryck och en kontrollsiffra som är uträknad enligt en modulus 10-algoritm. Bokstaven "M" räknas som 3.

ISMN kan integreras i en internationell 13-siffrig streckkod, med användning av EAN-prefixet 979. "M" tilldelas det numeriska värdet noll enbart för streckkodsanvändning.

ISMN används inte för böcker om musik, vilka tilldelas ett ISBN, ej heller används det för musikkassetter, CD eller video.

Skrifter som tilldelas ISMN inkluderar partitur (både för orkester och sång), stämsatser, antologier, mikrofilm, blindskrift och elektroniska musikpublikationer och sångböcker (valfritt). I vissa fall kan en sångbok, en psalmbok, eller ett album med omfattande text och/eller illustrationer betraktas som antingen en musikutgåva, eller en "vanlig" bok eller bådadera. I ett sådant fall kan både ett ISMN och ett ISBN tilldelas. Båda identifikatorerna måste då tryckas på publikationen och vara tydligt identifierade.

ISMN administreras av den Internationella ISMN-agenturen:

International ISMN Agency
Staatsbibliothek zu Berlin
Preussischer Kulturbesitz
Potsdamer Strasse 33
10785 Berlin, Tyskland
Tel.: (+49 30) 266-2336, -2496, -2498
Fax.: (+49 30) 266-2378
E-post: ismn@sbb.spk-berlin.de
URL: <http://ismn-international.org>

13.6 ISRC

ISRC (International Standard Recording Code) är en internationell standardidentifikator för en ljudinspelning (ISO 3901). Den numrerar varje inspelning av ett stycke (inte det fysiska föremålet), oberoende av innehållet eller bäraren på vilket det är utfört. En ISRC består av 12 tecken och omfattar fyra element; landskod, första ägarkod, år, och inspelningskod.

Exempel: ISRC DE P55 97 00001

ISRC-systemet administreras av IFPI, International Federation of the Phonographic Industry:

International ISRC Agency
IFPI Secretariat
54 Regent Street
London W 1B 5RE
Storbritannien
Tel.: +44 (0) 20 7878 7900
Fax.: +44 (0) 20 7878 6832
E-post: isrc@ifpi.org
URL: <http://www.ifpi.org/isrc>

13.7 ISSN

Utöver ISBN-systemet har också ett numreringsystem för fortlöpande resurser etablerats. Det kallas ISSN (International Standard Serial Number), ISO 3297:1998.

En fortlöpande resurs är en publikation som ges ut kontinuerligt utan bestämt slutdatum. En sådan publikation ges vanligtvis ut i successiva eller integrerande nummer som i allmänhet har numerisk och/eller kronologisk beteckning. Typiska exempel inkluderar seriella publikationer som dagstidningar, tidskrifter, veckotidningar, etc., och pågående integrerande resurser som exempelvis lösbladspublikationer och webbplatser som uppdateras kontinuerligt.

ISSN administreras av International Centre for the Registration of Serials:

ISSN International Centre
20, rue Bachaumont
75002 Paris, FRANKRIKE
Tel.: (+33 1) 44 88 22 20
Fax.: (+33 1) 40 26 32 43
E-post: issnic@issn.org
URL: <http://www.issn.org>

Utgivare av seriella publikationer bör ansöka hos ISSN International Centre eller hos sitt lokala ISSN-kontor, om något sådant finns, för ISSN till sina seriella publikationer¹³.

Vissa publikationer, som exempelvis årsböcker och monografiserier, etc., bör tilldelas ett ISSN för den seriella titeln (vilken kommer att vara densamma för alla delar eller enskilda volymer i serien) och ett ISBN för varje enskild volym.

Om ISBN och ISSN tilldelas en publikation måste de båda vara tydligt identifierade.

13.8 ISTC

ISTC (International Standard Text Code) är ett frivilligt numreringsystem för effektiv identifikation av textuella verk. Standarden håller på att utvecklas under överinseende av ISO, the International Organization for Standardization, i Genève.

¹³ Det svenska ISSN-kontoret finns i Kungl. biblioteket, se <http://www.kb.se/Issn/issn1.htm>.

ISTC kan användas till alla textuella verk när avsikten är att producera ett sådant arbete i form av en eller flera manifestationer. För standardens ändamål har ”textuellt verk” definierats som en distinkt, abstrakt skapelse av intellektuellt eller konstnärligt innehåll sammansatt av en kombination av ord. Exempel på textuellt verk är en artikel, en uppsats, en roman, ett filmmanus eller en novell.

ISTC ska inte tilldelas fysiska produkter eller andra manifestationer av ett verk. Sådana fysiska produkter (t.ex. en tryckt bok, en ljudbok eller elektroniska versioner av sådana produkter) ska tilldelas ISBN.

ISTC kommer att möjliggöra en effektiv identifikation och administration av textuella verk, inte publikationer, även om det kan komma att knytas till produktidentifikatorer som exempelvis ISBN, för att sammanställa olika uttryck av ett textuellt verk i söktjänster och register.

Det kommer att bli ett ”dumt” nummer, vilket betyder att det inte inkluderar några koder eller andra betydelsebärande element och det kommer inte att hänvisa till verkets författare eller ägare.

Standarden kommer att vara 16 hexadecimal-siffror lång och använda siffrorna 0-9 och bokstäverna A-F, och kommer att bestå av fyra element i följande ordning: element för registreringsagentur, element för år, verkselement och en kontrollsiffra.

Ett konsortium bestående av CISAC, Nielsen BookData och R.R. Bowker har utsetts till att sörja för det framtida registreringsorganet för ISTC när ISO 21047 har godkänts för publicering. För ytterligare information om registreringsorganet för ISTC kontakta:

CISAC
20-26 Boulevard du Parc
92200 Neuilly sur Seine
Frankrike
Tel.: (+ 33 1) 55 62 08 50
Fax.: (+ 33 1) 55 62 08 60
E-post: cisac@cisac.org
URL: <http://www.cisac.org>

13.9 ISWC

ISWC identifierar musikverk som immateriella skapelser. Det används inte för att identifiera manifestationer av eller objekt relaterade till musikverk. Sådana yttringar och objekt är föremål för separata identifikationssystem, som exempelvis ISRC, ISMN, ISAN och ISTC (se beskrivningen för var och en av dessa identifikatorer på andra håll i detta kapitel).

Exempel: Mozarts Die Zauberflöte (Trollflöjten) skulle kunna ha en ISWC för att identifiera verket. De många tryckta partituren skulle vart och ett kunna tilldelas ISMN, libretton och deras översättningar, ISTC (och ISBN för publikationerna därav), en video av en föreställning skulle få ett ISAN, en serie med tv-program skulle tilldelas ett V-ISAN, och en ljudupptagning av operan en ISRC.

Ytterligare information är tillgänglig från registreringsorganet:

CISAC
20-26 Boulevard du Parc
92200 Neuilly sur Seine
Frankrike
Tel.: (+ 33 1) 55 62 08 50
Fax.: (+ 33 1) 55 62 08 60
E-post: cisac@cisac.org
URL: <http://www.cisac.org>

14. ONIX

ONIX är den internationella standarden för att representera och förmedla bokbranschens elektroniska produktinformation för seriella publikationer och elektroniska resurser. Den består av en innehållspecifikation (inklusive dataelement, taggar, och kodlistor) och en XML DTD.

ONIX har utvecklats och underhålls av EDItEUR tillsammans med Book Industry Communication, Book Industry Study Group och användargrupper i länder vars bokbransch och tjänster för lagerkataloger (Books in Print) har anammat ONIX. Dessa länder inkluderar USA, Storbritannien, Frankrike, Tyskland, Australien, Kanada och Nordkorea.

ONIX har mappats mot MARC21 av Library of Congress och mot UNIMARC av British Library. Det används av några nationalbibliotek för att ta emot produktinformation från utgivare för CIP-ändamål (CIP = Cataloguing-in-Publication) eller till att förbättra OPAC (Online Public Access Catalogues).

Ytterligare information om ONIX finns tillgängligt från:

EDItEUR
39-41 North Road
London N7 9DP
Storbritannien
Tel.: +44 (0)20 7607 0021
Fax.: +44 (0)20 7607 0415
E-post: brian@bic.org.uk
URL: <http://www.editeur.org>

15. Publikationer

Publishers' International ISBN Directory (PIID)

Publishers' International ISBN Directory (PIID) omfattar alla tilldelade förlagsbeteckningar. För närvarande publiceras den i både en tryckt version och på CD-ROM.

ISBN Newsletter

Nyhetsbrevet *ISBN Newsletter* publicerar vanligtvis protokollet från de internationella ISBN-mötena.

FAQ - Vanligt förekommande frågor om pliktexemplar

Varför bör jag ha ett ISBN?

Om du är förläggare eller bokhandlare, ligger det i ditt eget intresse att använda ISBN eftersom du vill sälja böcker. Om böcker inte kan säljas eller distribueras genom användning av ISBN och om de inte inkluderas i bibliografiska dataprodukt, kan det vara svårt att få böckerna sålda. Eventuella köpare kan anta att böckerna inte finns, och även om de vet att de finns, blir det besvärligare att införskaffa dem.

Måste jag ha ett ISBN?

Från internationella ISBN-systemets synvinkel finns det inga rättsliga krav på att ISBN ska användas, och det ger inte heller något upphovsrättsligt eller annat juridiskt skydd. I ett antal länder är emellertid användningen av ISBN lagstadgad.

Behöver böcker ISBN om de inte ska säljas?

Det är önskvärt att **alla** böcker kan identifieras genom ISBN.

Ska en auktionskatalog tilldelas ISBN? Vad gäller för utställningskataloger?

Om en katalog produceras för att ge bakgrundsinformation om föremål som finns till försäljning på auktion, bör den inte tilldelas ISBN. Katalogen betraktas i det närmaste som marknadsföring (även om den inte inkluderar priser) och hamnar utanför sådant som tilldelas ISBN. Däremot kan ISBN tilldelas utställningskataloger som ger textinformation om speciella konstnärer eller teman.

Vem tilldelar förlagsbeteckningar för ISBN?

Endast ett registreringskontor som utnämnts av den internationella ISBN-agenturen kan tilldela förlagsbeteckningar till enskilda utgivare. Varken förlagsbeteckningar eller de ISBN som hör till förlagsbeteckningen kan säljas eller överlåtas på en annan utgivare.

Om jag ändrar priset på boken, ska jag då tilldela den ett nytt ISBN?

Nej.

Kräver ett nytt format ett nytt ISBN?

Ja, ett annat format kräver ett nytt ISBN.

Jag ska publicera en bok på ett främmande språk. Ska jag ha ett ISBN från det landet vars språk boken är skriven på?

Nej. Det är det land där utgivaren har sin adress som bestämmer områdesbeteckningen, inte textens språk.

Jag omarbetar en bok. Kräver detta ett nytt ISBN?

En betydande omarbetning av texten kräver ett nytt ISBN. Om ändringar har gjorts ska det stå på titelsidans baksida att det rör sig om en omarbetad utgåva. Det nya ISBN:et ska också tryckas där.

Kräver ett omtryck utan ändringar i texten eller bindningen ett nytt ISBN?

Nej. Det ursprungliga numret ska bibehållas, förutsatt att det är samma utgivare och firma.

Jag skulle vilja förse en publikation med ett nytt ISBN av marknadsföringsskäl. Är detta tillåtet?

Nej, så tillvida inga ändringar av texten, formatet eller bindningen rättfärdigar ett nytt ISBN.

Jag gör ett nytryck av en bok och ändrar priset på den. Krävs ett nytt ISBN?

Nej. En tryckning, oavsett om priset ändrats eller inte, kräver inte ett nytt ISBN.

Jag publicerar en bok tillsammans med en annan utgivare. Vems ISBN ska tryckas på boken?

Om en bok har fler än en utgivare, är alla utgivarna berättigade att ha ett ISBN i boken. Det bör klargöras vilket ISBN som identifierar vilken utgivare. Om det emellertid endast är en utgivare som lagerhåller och distribuerar publikationen, rekommenderas att ISBN:et till den utgivare som ansvarar för distributionen trycks i streckkoden på omslagets baksida.

Är det möjligt att återanvända ett ISBN när den bok det ursprungligen tilldelades inte längre finns i lager?

Nej. Ett ISBN betecknar en viss titel, dess utgåva och band för all framtid. Även om boken inte längre finns i lager kommer den att finnas i vissa affärer och kommer med all sannolikhet att finnas på bibliotek.

Hur tilldelas flerbandsverk och kombinerat material¹⁴ ISBN?

Ett ISBN ska tilldelas hela bokverket i ett flerbandsverk; dessutom ska varje enskild del ha ett eget ISBN om volymerna säljs separat. Även när delarna inte säljs separat, rekommenderas att ett ISBN sätts på varje volym. Detta underlättar hanterandet av returerna (skadade volymer) och undanröjer risken för förväxling av specifika delar. Varje volym bör lista alla ISBN.

Liknande regler tillämpas på set (t.ex. en CD-rom med medföljande häfte). Om någon del finns tillgänglig separat, måste ett separat ISBN tilldelas varje del och ett ISBN till hela bokverket.

Jag ger ut en serie publikationer. Behöver jag ISBN eller ISSN?

Serien tilldelas ISSN, och de enskilda publikationerna tilldelas ISBN.

Behöver jag ett nytt ISBN när jag trycker om en bok under ny titel?

Ja, en ny titel kräver ett nytt ISBN.

Jag ska ta över ett företag som redan tilldelats en förlagsbeteckning. Alla kommande publikationer kommer att ges ut under mitt namn. Kan jag numrera om alla andra titlar företaget givit ut?

När publikationerna trycks om med din firma och alltså bär ditt namn, kan du tilldela nya ISBN från din egen förlagsbeteckning.

Vilken information bör inkluderas i metadataelementet <Publisher>?

Det är förlagens ansvar att informera sitt lokala ISBN-kontor, eller organisationen som ansvarar för underhållet av publikationsregistreringen, om de ISBN som kommer att tilldelas kommande publikationer. Dataelementet <Publisher> syftar på namnet på den enhet som förknippas med utgivningen av en publikation – till exempel Reed International Books. **Det är ett obligatoriskt element i varje förekomst av <Publisher>-uppgiften, och det är inte upprepningsbart.** Fältets längd varierar, men det finns en rekommenderad längd på max 100 tecken. Även om elementet endast kräver att utgivarens namn inkluderas i metadata, är det

¹⁴ "Kombinerat material" – en publikation bestående av delar i olika format, t.ex. ett texthäfte och ett ljudband.

alla ISBN-kontors ansvar att hålla adresser och andra kontaktuppgifter uppdaterade för sina egna register.

Vilken information bör inkluderas i metadataelementet <Publication Date>?

Detta element innehåller datumet för den första utgivningen av publikationen i det aktuella landet (under nuvarande ISBN dvs., till skillnad från datumet då verket publicerades för första gången). Även om datumet bör anges så noggrant som möjligt, räcker det för förhandsinformation att ange månad och år, och för backlistpublikationer räcker det med publiceringsår. Detta är ett obligatoriskt element och följande format är tillåtna:

4 siffror (ÅÅÅÅ)

6 siffror (ÅÅÅÅMM)

8 siffror (ÅÅÅÅMMDD)

Om datumet tillhandahållits i förväg av publikationens utgivare, kommer detta att vara ett preliminärt datum som ska ersättas med det faktiska datumet när detta är känt. Inte alla lokala ISBN-kontor tar emot förhandsinformation, men där detta görs bör detta element uppdateras med korrekta data vid tiden för utgivning.

Jag är inte förläggare – kan jag ändå få ett ISBN?

Ja. Enligt vår definition är förlaget den grupp, organisation, företag eller individ som ansvarar för publiceringen. Det är också den personen eller organisationen som bär kostnaden och tar den finansiella risken med att göra en produkt tillgänglig – vanligtvis är detta inte tryckaren.

Kom ihåg att det i flera länder finns detaljerad lagstiftning om utgivning.

I vårt land arbetar bokbranschen mestadels utan datorer. Behöver jag ändå ett ISBN?

Det är inte nödvändigt att ha datorer för att ha användning för ISBN. ISBN sparar dig och andra mödan att kopiera bibliografiska poster. Om du dessutom vill exportera dina böcker, så kan de inkluderas i bibliografiska dataprojekter endast om de har ISBN.

Jag säljer böcker, men också kontorsmaterial, leksaker och mycket annat. ISBN identifierar ju bara böckerna, hur gör jag då med resten?

Detta material kan numreras med hjälp av andra system, som exempelvis EAN-koder. Modern scanningsutrustning läser och bearbetar olika typer av streckkodade nummer.

EAN-organisationen bad mig bli medlem. Är detta obligatoriskt?

Om du bara vill använda ISBN:et i en streckkodad form, behöver du inte bli medlem. Eftersom EAN och UCC tillhandahåller andra standardnumreringar för att identifiera förpackningar, kollin, platser etc. och tillhandahåller andra handelsrelaterade tjänster som elektroniska lokaliseringsnummer, EDI (Electronic Data Interchange), format etc. kan det emellertid vara bra att vara medlem. Ta kontakt med din EAN-organisation för information om den service de tillhandahåller.¹⁵

Vad händer om jag använt alla nummer i min förlagsbeteckning?

Ytterligare en förlagsbeteckning kan tilldelas. Om så önskas kan detta vara en förlagsbeteckning som tillåter en större utgivning. Detta är ytterligare en förlagsbeteckning, inte en ersättning.

¹⁵ Se GS1 Sveriges webbplats <http://www.gs1.se>

Kräver olika format av en elektronisk publikation (t.ex. pdf eller html) separat ISBN?

Olika format av en elektronisk publikation betraktas som olika former av produkten och behöver därför identifieras med olika ISBN om varje format tillgängliggörs separat.

Kan print-on-demandpublikationer tilldelas ISBN?

Ja. Om print-on-demandpublikationen tar originalversionens plats och är i samma format, kan samma ISBN användas. Om så omfattande ändringar i innehåll eller format gjorts, att man kan tala om en ny upplaga, krävs ett nytt ISBN.

Kan skräddarsydda print-on-demandpublikationer tilldelas ISBN?

Nej. Publikationer som endast har begränsad spridning, som personiserat tryck, med innehåll som skräddarsytts efter en kunds önskemål, ska inte tilldelas ISBN.

Bestämmer den internationella ISBN-agenturen avgiften för ISBN? Är avgiften densamma överallt?

Internationella ISBN-agenturen har inget inflytande över den eventuella kostnaden förenad med att få ett ISBN, eftersom den internationella agenturen inte är direkt ansvarig för tilldelning på lokal nivå. Därför faller denna uppgift på det lokala ISBN-kontoret. Beroende på varierande ekonomiska faktorer är det troligt att avgifterna för ISBN varierar mellan de olika ISBN-kontoren¹⁶.

Kan jag få endast ett ISBN?

I vissa länder är det möjligt att få enstaka ISBN (för utgivning som sköts av författaren). I dessa fall kan varken förlagsbeteckningen eller ett ISBN från den tilldelningen unikt identifiera en speciell utgivare. I andra länder kan ISBN bara fås i nummerblock och minsta tilldelning är där 10 ISBN. Vänligen vänd dig till det lokala ISBN-kontoret som ansvarar för ditt språkområde, geografiska område eller annan tillämplig gruppering¹⁷.

I mitt land finns inget ISBN-kontor som ansvarar för ISBN – vad ska jag göra?

ISBN är en mogen standard som tillämpas i fler än 160 länder och som har revolutionerat metoder för lagring, återsökbarhet, användande av bibliografiska data och hjälpt till att optimera effektiviteten hos återförsäljare samt förbättrat distributionen. Vi rekommenderar att du tar kontakt med ansvarig myndighet eller organisation som har inflytande över bokbranschen, för att göra dem medvetna om önskemålet att implementera ISBN-systemet i ditt land. Uppmuntra dem gärna att ta kontakt med den internationella ISBN-agenturen för rådgivning om hur de kan etablera ett ISBN-kontor. Om detta tillvägagångssätt inte visar sig vara fruktbart, kan ytterligare rådgivning fås från den internationella ISBN-agenturen. Som en kortsiktig åtgärd för att dina publikationer ska kunna tilldelas ISBN och hanteras internationellt, kan du kontakta en distributör i ett annat land med en förfrågan om denne är villig att handha ditt lager och tilldela ISBN å dina vägnar (se även avsnitt 5.9).

Kommer människor i andra länder att kunna söka efter mina böcker i sina sökmotorer?

Nej, det är inte säkert. För att göra detta möjligt kan du kontakta respektive ISBN-kontor och be om detaljerad information om hur man kommer med i deras nationella katalog över böcker som finns i cirkulation (t.ex. "books-in-print"). Ibland måste man anlita en distributör från det aktuella landet, eller ha en adress i landet för att detta ska vara möjligt. I vissa fall måste boken också vara på det aktuella landets språk.

¹⁶ I Sverige är ISBN avgiftsfria för utgivarna.

¹⁷ I Sverige finns möjligheten att tilldelas enstaka ISBN.

Nedanstående frågor behandlar förändringarna i ISBN:s struktur och omarbetningen av standarden.

Vilken var den huvudsakliga anledningen till att revisionen av ISBN-systemet och dess struktur?

Den huvudsakliga anledningen till ISBN-revisionen var ökning av systemets nummerkapacitet. Som ett resultat av elektronisk publicering och andra förändringar i förlagsbranschen har ISBN-systemets kapacitet förbrukats i snabbare takt än vad man från början förväntade sig då ISBN-systemet utarbetades för tryckta böcker i slutet av 1960-talet.

Vilka förändringar genomgår ISBN-systemet?

Ett ISBN:s längd ändras från 10 siffror till 13 siffror. ISBN:et kommer nu att inkludera ett inledande prefix som består av ett tresiffrigt nummer som tillgängliggjorts av EAN International. De prefix som redan tillgängliggjorts av EAN International är 978 och 979, men i framtiden kan en ytterligare tilldelning komma att ske för att garantera systemets kapacitet. ISBN kommer fortsatt att ha en kontrollsiffra, men uträkningsmetoden ändras. För en utförligare förklaring av algoritmen, se kapitel 4.5.

Varför just denna lösning och inte andra?

Lösningen med 13 siffror föreslogs eftersom böcker redan nu kan ha både ISBN och EAN-13-streckkoden (dvs. det 10-siffriga ISBN:et föregånget av 978 och med omräknad avslutande kontrollsiffra). Denna lösning möjliggör också för ISBN-systemet att använda EAN-prefixet ”979”, vilket reserverades inom EAN-systemet för flera år sedan för framtida användning inom bokbranschen.

Varför har ISBN inte ändrats till ett ”dumt” nummer (nummer som ej innehåller några betydelsebärande element) såsom ISSN?

Ett sådant system skulle vara ohanterligt utan stödet från en stark central databas för att administrera tilldelningen av ISBN och förhindra fördubbling. Att utveckla en sådan central databas, även i form av ett distribuerat nätverk, skulle göra detta förslag till en av de mer kostsamma och komplexa lösningarna för användare av ISBN-systemet.

Vilka följder får förändringen till 13-siffriga ISBN?

Alla som förtecknar, lagerhåller eller utbyter ISBN-data i ett automatiserat system kommer att behöva säkerställa att dessa system kan rymma det 13-siffriga formatet. Förlag, distributörer, återförsäljare och bibliotek är de största användargrupperna som påverkas av förändringarna. Det kommer att påverka mjukvarutillämpningar som automatiserade ordersystem, kontrollsystem för lagerförteckningar, kassasystem och biblioteksdatabaser.

Utdrag ur *Guidelines for the Implementation of 13-Digit ISBNs*

Retrospektiv konvertering

Förlag kommer att behöva räkna om alla sina ISBN och anpassa sina system efter det nya nummerformatet. Detta kommer att innebära ISBN för alla titlar som finns i lager, antagligen alla eller de flesta titlar som är slut på förlaget, men på vilka man kan förvänta sig order eller andra förfrågningar, och för alla ej tilldelade ISBN som de lokala kontoren tillhandahåller.

Mjukvaror kommer att finnas lätt tillgängliga för konvertering i liten skala och systemleverantörer kan erbjuda konverteringsprogram till sina kunder. Vissa förlag, speciellt de som har kvar ett betydande antal icke utnyttjade ISBN, kan lockas att fortsätta använda 10-siffriga ISBN för interna system eller skapa andra lösningar som endast ger sken av att numret har förändrats fast ISBN-strukturen i själva verket fortfarande baseras på det 10-siffriga ISBN:et. Detta är inte tillrådligt på grund av den tvetydighet som kan uppstå när 979-prefix en gång är i omlopp. Detta skulle vara särskilt riskabelt för de användare som trunkerar ISBN ner till titelbeteckningen och kontrollsiffran i interna system och utelämnar till och med förlagsbeteckningen.

N.B. Förlag förväntas inte förse sitt lager med 13-siffriga ISBN-etiketter eftersom streckkoden kommer att vara densamma och Bookland EAN-13 som trycks under streckkoden kommer att vara samma nummer som det 13-siffriga ISBN:et (dock utan bindestreck).

Bokhandlare kommer att behöva hantera 13-siffriga ISBN för order, fakturering och andra uppgifter från den 1 januari 2007 och de kan vilja göra det så snart som möjligt. De flesta bokhandlares system kommer redan att kunna hantera 13-siffriga produktnummer som används av EAN-systemet; möjligheten att läsa och behandla en identisk nummerstruktur för böcker och för andra varor utan risk för tvetydigheter bör vara en avsevärd fördel. Manuell lagerkontroll och andra system kan kräva att konverteringar görs från 10-siffriga till 13-siffriga ISBN.

Bibliotek och bibliotekssystem

Bibliotek och försäljare av bibliotekssystem kommer att behöva hantera både befintliga 10-siffriga ISBN och nya 13-siffriga långt före den 1 januari 2007 och också kunna fortsätta med detta långt in i framtiden.

Det är inte nödvändigt att konvertera ISBN i bibliografiska poster retrospektivt, men bibliografiska registreringsformat måste ha möjlighet att ta emot 13-siffriga så väl som 10-siffriga ISBN så snart som möjligt. Bibliotek kan komma att vilja registrera båda formerna av samma ISBN i de fall när förlaget trycker båda i publikationerna, vilket de antagligen kommer att börja göra långt före den 1 januari 2007. När en inköpsorder baseras på en bibliografisk post som bara innehåller ett 10-siffrigt ISBN, måste ISBN:et konverteras till 13-siffrigt i registreringen av transaktionen.

Redan befintliga referenser till böcker som hänvisar till 10-siffriga ISBN kan fortsätta att utnyttjas av biblioteksanvändare för all framtid. Biblioteksanvändare måste kunna finna bibliografisk information i bibliotekskataloger genom att söka på vilket som helst av de båda formaten 10-siffriga och 13-siffriga ISBN inom 978-området, oavsett i vilken form ISBN:et står i den bibliografiska posten. Detta kommer att kräva förändringar i index och mjukvaror

för sökgränssnitt och det är nödvändigt att detta sker så långt som möjligt före den 1 januari 2007.

Bibliotek som erbjuder sina användare och sin personal att söka i andra biblioteks kataloger och informationskällor genom ett enda sökgränssnitt måste tänka på effekten av de förändringar som anpassningen av 13-siffriga ISBN har i olika system. System som slår samman sökresultat och filtrerar dubletter kommer att behöva hantera olika poster som bär olika former av samma ISBN. Omvänt kommer bibliotek vars kataloger finns tillgängliga för sökning via externa klientsystem också att behöva beakta hur denna förändring påverkar dessa kataloger.

Biblioteken måste tänka på följderna av förändringen i både egna och externa system med avseende på länkar till och från olika typer av innehåll och tjänster som baseras på ISBN. Detta kan inkludera sådana ”berikningar” av katalogposter som omslagsbilder, innehållsförteckningar, sammanfattningar och recensioner, liksom Internetbokhandlare, system över litteraturlistor, länkservrar, plattform för portallösning, virtuella lärmiljöer och tillgång till fulltextversioner av e-böcker.

Inom bibliotekssystemens administrationsmoduler kan förändringar behöva göras vad beträffar längden på fälten i registreringsformuläret, rutiner för validering och layout på skärm och utskrifter. Fjärrlånesystem kan vara beroende av ISBN för matchning. Mjukvaror kan använda ISBN för att matcha och ta bort dubletter av bibliografiska poster när de importerats antingen online eller satsvis.

Bibliotekssystem kommer senast den 1 januari 2007 att behöva arbeta med 13-siffriga ISBN i alla delar av bokförvärv, inklusive alla transaktioner med bokhandlare. Bibliotekariéer och leverantörer av bibliotekssystem bör koordinera sina system med bokleverantörer och branschorganisationer för att etablera övergångsarrangemang så snart som möjligt. Standardiserade EDI-format som EDIFACT tillåter både ISBN (dvs. 10-siffrigt) och EAN, så båda elementen kan användas under en övergångsperiod. Det bör noteras att detta inte bara bör tas i beaktande för tryckta böcker utan också för e-böcker och annat material som identifieras av ISBN.

Även om egen streckkodning av accessionsnummer (t.ex. för enskilda exemplar) inte kommer att ändras, kommer streckkodsläsare som används för inläsning av data eller inmatningar av sökningar av ISBN från EAN-streckkoden, och som för tillfället visar 10-siffriga ISBN, att behöva omprogrammeras.

Förändring av ISBN vid implementering

Den nya standarden kommer att inkludera en revision av riktlinjerna för hanteringen av ISBN. Troligtvis kommer dessa riktlinjer inte att ändras märkbart från gällande riktlinjer vad beträffar ISBN-systemets tillämpbarhet på tänkbara produkter eller regler om format- och upplageändringar. De kommer dock att skrivas om för att passa nyare publikationsformer som elektronisk publicering (e-böcker). Komplet information om ISBN-systemets omfattning finns i *Manual för ISBN-användare* och på de lokala ISBN-kontoren.

Val av tidpunkt för att börja använda 13-siffriga ISBN

Införandet av 13-siffriga ISBN den 1 januari 2007 kommer troligtvis att föregås av en ganska lång övergångsperiod. Hur snabbt bokbranschen tar till sig detta kommer att bero på enskilda

handelspartners krav. Vissa organisationer som implementerar nya system kommer antagligen att vilja driva upp takten genom att kräva att deras handelspartners inför 13-siffriga ISBN så snart som möjligt. Detta i sin tur kan leda till en kedjereaktion som gör 13-siffriga ISBN allmänt använda före 2007.

Eftersom utgivare oundvikligen kommer att lagerhålla publikationer med 10-siffriga ISBN för en lång tid framöver kan det vara klokt för en utgivare att börja använda 13-siffriga ISBN så snart som möjligt i anslutning till det 10-siffriga fram till 2007. Om båda numren ska användas bör de presenteras på följande sätt på titelsidans baksida och på bokomslaget, om det där inte finns någon streckkod:

ISBN-13: 978-91-7000-229-8
ISBN-10: 91-7000-229-0

Detta gör det möjligt att ta bort ett ISBN-10 på omtryck efter 2007 till minsta möjliga kostnad. Emellertid bör förlag försäkra sig om att de kan ta emot och hantera order som gjorts på 13-siffriga ISBN innan de sätter dessa på tryckt material.

För titlar som publiceras efter 1 januari 2007, ska utförandet återgå till det antagna:

ISBN 978-91-7000-229-8

Streckkodssymbolen på omslagets baksida kommer att vara oförändrad, förutom att det läsbara numret ska ändras på titlar som publiceras efter 1 januari 2007 till det 13-siffriga föregånget av bokstäverna ISBN, med bibehållna bindestreck för tydlighetens skull. Förlag och tryckare som använder egna mjukvaror för att skapa streckkoder bör kontrollera att dessa krav uppfattats korrekt av leverantörer av streckkoder eller elektroniska streckkoddata.

N.B. Under perioden före 2007 ska förlag och tryckare fortsätta att trycka det 10-siffriga ISBN:et i läsbar form ovanför streckkodssymbolen på omslagets baksida, även om de tryckt både det 10-siffriga och det 13-siffriga ISBN:et på titelsidan baksida. Användare som önskar fastställa det 13-siffriga ISBN:et utifrån den tryckta streckkoden och dess därmed förbundna text, ska förlita sig på det läsbara Bookland EAN som tryckts under streckkoden.

Algoritmerna som möjliggör validering och uppdelning av både 10-siffriga och 13-siffriga ISBN vid presentation, återfinns i *Manual för ISBN-användare*. De datafiler som det refereras till i algoritmerna kommer inom kort att finnas tillgängliga från den internationella ISBN-agenturen.

Speciell hänsyn kommer att behöva tas till kataloger och blanketter för lagerorder runt tidpunkten för introduktionen av 13-siffriga ISBN. Det rekommenderas att förlag trycker både 10-siffriga och 13-siffriga ISBN i dessa i god tid före förändringen. Förkortade ISBN bör undvikas för att förebygga missförstånd.

Alldeles säkert kommer vissa bokhandlare att vilja lägga order genom att använda 13-siffriga ISBN före datumet för förändringen. Detta måste handelsparterna komma överens om, och förlag måste komma överens med dem som tillhandahåller deras system huruvida de ska konvertera alla inkommande ISBN till det 13-siffriga formatet när detta börjar ske. I vilket fall som helst måste de kunna hantera 13-siffriga ISBN efter 1 januari 2007 för att undvika eventuella sammanblandningar med ett 979-nummer.

Ansvar för förändringen

Organisationer rekommenderas att se över alla sina system, manuella och elektroniska, så snart som möjligt. De bör också utveckla en handlingsplan och avsätta nödvändiga resurser. Vi rekommenderar att en överordnad ansvarig utses i varje organisation för att övervaka övergången på alla relevanta områden. Dessa förändringar kommer primärt att inverka på automatiserade system, men de kommer också att påverka redaktionella processer, försäljning och marknadsföring, design- och produktionsavdelningar, så väl som beräkning av royalty och andra räkenskaper hos förlagen.

En möjlig, men inte fullständig, lista över system som kan påverkas i en förlagsorganisation:

- Tilldelning av ISBN
- Produktinformation
- Det redaktionella arbetet
- Produktionssystem
- Leverantörssystem för e-böcker
- Order- och lagerhantering
- Räkenskaper
- Rättigheter och kontrakt
- Handhavandet av rättigheter och system för royalty

Bokhandlare kommer bland annat att behöva se över

- Ordersystem
- Lagerkontroll
- Kassasystem
- Räkenskaper

Bibliotek kommer att behöva se över

- System för förvärv, inklusive meddelande om transaktioner med handelspartners
- Katalogisering och andra bibliografiska system
- Fjärrlånesystem
- Rutiner för att importera bibliografiska poster
- Streckkodsläsare
- Lokala kataloger
- Informationsportaler/system för metasökning
- Interoperabilitet med externa informationskällor och klienter
- Systemlänkar till och från externa fulltextdatabaser och tjänster
- Andra ISBN-relaterade funktioner och system

Kommunikation med handelspartner

Tydliga beslut angående tidplan och implementeringsmetod är avgörande för en friktionsfri introduktion av den nya standarden. Alla berörda organisationer uppmanas att dela med sig

av sina genomförandeplaner till sina affärsförbindelser och samtidigt försäkra sig om att även dessa vidtar liknande åtgärder.

Andra överväganden

Då möjligheten finns för bokbranschen att ta i bruk ytterligare prefix för 13-siffriga ISBN framöver är det rimligt att anta att systemet förblir i sin nydefinierade form under en lång tid. Emellertid är det klokt att erinra sig några ytterligare möjligheter angående fältlängder:

- Vissa organisationer har intresserat sig för den 14-siffriga formen av GTIN (Global Trade Item Number), där det 13-siffriga ISBN:et föregås av ytterligare en siffra (se avsnitt 13:2) som används som en indikator för paketeringsnivå efter överenskommelse mellan handelspartner.
- Användandet av DOI (Digital Object Identifier) eller av URN (Uniform Resource Names) kan bli mer nyttjade av delar av bokbranschkedjan. Dessa identifikatorer varierar i längd och kan innefatta ISBN.

ISBN-systemet är i sin nya form kraftfullt och stabilt att använda. Men det är ändå tillrådligt att bygga in den flexibilitet som krävs för att hantera framtidens problem inom distributionskedjan.

FAQ

Vad händer med utgivares (10 siffriga-) ISBN som ännu ej tagits i bruk?

Utgivaren skall fortsätta att använda dessa tills de tagit slut. Däremot måste nummerformatet konverteras till den nya 13-siffriga standarden, med prefixet 978 och omräknad kontrollsiffra.

Ex. ISBN 91-7000-229-0

konverteras till

ISBN 978-91-7000-229-8

Måste nya ISBN tilldelas produkter som redan blivit utgivna?

Nej. Befintliga ISBN skall däremot konverteras från det 10-siffriga formatet till det 13-siffriga formatet från och med den 1 januari 2007. Denna uppgift gäller för varje titel där transaktioner kan inträffa och skall därför både omfatta titlar som är slutsålda och de som finns i lager.

ISBN och streckkod på böcker behöver inte ändras förrän de trycks om, eftersom streckkoden redan representerar EAN -13 som är samma nummer som det nya 13-siffriga ISBN:et.

Kan utgivare återanvända befintliga 10-siffriga ISBN på nya publikationer genom att lägga till prefixet 978?

Nej. Att lägga till prefixet 978 till ett tidigare utnyttjat ISBN gör det inte till ett nytt ISBN och skall av den anledningen inte tilldelas en ny publikation.

Kommer jag att kunna bedriva handel genom att använda 10-siffriga ISBN efter 1 januari 2007?

Efter den 1 januari kommer ISBN att vara ett 13-siffrigt nummer. Alla mekaniska system

måste då också ha anpassats efter dessa nya förhållanden. Det är mycket möjligt att kommersiella system inte kommer att kunna stödja 10-siffriga ISBN efter detta datum. Under ett övergångsskede bör dock åtgärder kunna vidtas så att båda formaten kan stödjas.

Måste utgivare ändra till 13-siffriga ISBN eller kan de fortsätta att använda 10-siffriga ISBN?

Utgivare måste ändra i alla sina system så att de kan hantera det 13-siffriga ISBN-formatet senast 1 januari 2007 för att undvika eventuella tvetydigheter (när det extra prefixet 979 så småningom tas i bruk). Även om denna risk känns avlägsen till att börja med, rekommenderas att utgivare har konverterat sina ISBN senast detta datum. För att affärsförbindelserna ska kunna fortsätta utan avbrott är det absolut nödvändigt att man anpassat sina mekaniska system senast 1 januari 2007.

Om vårt företag fortfarande har många 10-siffriga ISBN kvar, varför måste vi ändra dessa till 13-siffriga?

Den internationella ISBN-standarden förändras. ISBN-systemet är internationellt och tilldelningen av ISBN organiseras på internationell nivå. Det 13-siffriga ISBN:et är viktigt eftersom nuvarande bestånd av ISBN håller på att ta slut i flera delar av världen. Systemet kan bibehållas genom att prefixet 979, på sikt, tas i bruk och därmed kraftigt utökar tillgången på ISBN.

Kan utgivare använda prefixet 979 på sina befintliga 10-siffriga ISBN?

Nej. Se nästa FAQ.

Kommer vårt förlag att få samma prefix när man övergår från 978 till 979?

Troligtvis inte. En av anledningarna till den nuvarande bristen på 10-siffriga ISBN var en tidigare alltför generös tilldelning av förlagsbeteckning, vilket resulterade i att många utgivare fick fler nummer än de faktiskt behövde. Lokala ISBN-kontor bör därför tilldela mindre block med nummer i framtiden, detta kommer då att leda till nya kriterier för tilldelning av prefix.

Skall både ett 10-siffrigt och ett 13-siffrigt ISBN tryckas i en publikation?

Publikationer som ges ut efter den 1 januari 2007 skall endast ha 13-siffriga ISBN. För att minimera antalet ändringar som kommer att krävas uppmuntras utgivare att tilldela nya publikationer både 10- och 13-siffriga ISBN under perioden fram till 2007. De båda numren bör då redovisas på titelsidans baksida och på bokens baksida om ingen streckkod finns.

Om streckkod används bör enbart det 10-siffriga ISBN:et anges ovanför streckkoden före 2007. Anledningen till detta är att EAN-numret som redovisas i streckkod samt i siffror nedanför är det samma som ett ISBN-13 (utan bindestreck). Efter 1 januari 2007 skall däremot det 13-siffriga ISBN:et tryckas ovanför EAN-koden på bokomslaget och med den korrekta strukturen med bindestreck.

Systemutveckling - en internationell vägledning

Systemutvecklare uppmuntras att ta följande i beaktande vid konstruktion av mjukvara som samspelar med ISBN:

ISBN ingångsdata – allmänna hänsyn

Medan ISBN-standarden definierar en sammanhängande 13-siffrig standard kommer 10-siffriga uttryck kombinerade med 978 EAN.UCC-prefix att återfinnas inom distributionskedjan under ett antal år. Utvecklare bör överväga i hur hög grad inmatningsrutinerna ska acceptera och konvertera 10- eller 13-siffriga ISBN-strängar i de interna systemen.

När ett 10-siffrigt ISBN skall konverteras till ett 13-siffrigt ISBN läggs prefixelementet 978 till de första 9 siffrorna i ett 10-siffrigt ISBN och därefter beräknas den 10:e siffran, kontrollsiffran, fram med hjälp av den modulus 10 kontrollsifferformel som beskrivs i avsnitt 4.5.

Eftersom alla EAN.UCC-produktidentifikatorer också kan representeras i 14-siffrig form, rekommenderas det att systemutvecklare beaktar överensstämmelse med GTIN i sin design . För mer information om GTIN, se avsnitt 13.2.

ISBN ingångsdata – valideringshänsyn

Det finns två nivåer av validering tillgängliga för att bekräfta att inmatade data utgör ett rimligt ISBN:

- Validera med hjälp av kontrollsiffran (se 4.5.)
Valideringsprocessen för kontrollsiffran utgörs av en enkel matematisk formel som används till att bekräfta det enskilda ISBN:ets inbördes konsekvens. Metoden upptäcker många felaktiga inmatningar men bekräftar ej att ISBN:et avser en utgivare inom en fastställd områdesgrupp.
- Validera utgivare inom en områdesgrupp (se 4.6.)
Denna tvåstegsprocess bekräftar att områdesgruppen är fastställd och att förlagsbeteckningens omfång inom denna grupp är fastställt av den internationella ISBN-agenturen. När endera områdesgruppen eller förlagsbeteckningens omfång är odefinierat är ISBN:et ogiltigt. När förlagsbeteckningen och dess omfång är definierat är det möjligt att dela upp ISBN:et i dess fem beståndsdelar.

- * Prefix
- * Områdesbeteckning
- * Förlagsbeteckning
- * Titelbeteckning
- * Kontrollsiffran

Tilldelning och avgränsning av områdesgruppers omfång är en pågående process som övervakas av den internationella ISBN-agenturen. Aktuell information om prefixomfång kommer att finnas tillgänglig från den internationella ISBN-agenturens hemsida. Systemutvecklare bör med jämna mellanrum besöka denna hemsida för att

hålla sig á jour.

ISBN utgångsdata – allmänna hänsyn

All extern överföring av ISBN skall nyttja den 13-siffriga formen efter 1 januari 2007.